

PLA D'ACTUACIÓ DE **POLÍTIQUES** DE **JOVENTUT** 2017-2020

Reptes, objectius i actuacions

Pla d'actuació de polítiques de joventut de la Generalitat de Catalunya: 2017-2020

Reptes, objectius i actuacions

© Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
Direcció General de Joventut

Avis legal:

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Coordinació i redacció

Àrea de Programes del PNJCat
Observatori Català de la Joventut
Àrea d'Innovació i Programes Estratègics

Disseny i maquetació

Àrea d'Innovació i Programes Estratègics

© **Generalitat de Catalunya**
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
Direcció General de Joventut

PLA D'ACTUACIÓ DE **POLÍTIQUES** **DE JOVENTUT** 2017-2020

Reptes, objectius i actuacions

ÍNDIX

1. PRESENTACIÓ INSTITUCIONAL	11
2. MARC DE REFERÈNCIA. EL PNJCAT 2020	15
3. PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PAPJ 2017-2020	23
4. ESTAT DE LA SITUACIÓ DE LA JOVENTUT CATALANA	31
4.1. Breu apunt demogràfic	33
4.2. Educació	34
4.3. Treball.....	35
4.4. Habitatge.....	36
4.5. Participació.....	38
4.6. Cultura	40
4.7. Salut	40
4.8. Inclusió	41
4.9. Gènere.....	44
4.10. Emigració i mobilitat	46
5. PLA D'ACTUACIÓ DE POLÍTIQUES DE JOVENTUT 2017-2020	51
5.1. Principals novetats del PAPJ 2017-2020	54
5.2. Estructura del Pla d'actuació de polítiques de joventut 2017-2020.....	60
5.3. Anàlisi dels continguts del PAPJ 2017-2020:	65
<i>Repte 1: aconseguir l'èxit en la trajectòria educativa de les persones joves</i>	67
<i>Repte 2: aconseguir l'èxit en la trajectòria laboral de les persones joves</i>	71
<i>Repte 3: aconseguir l'èxit en la transició domiciliària de les persones joves</i>	75
<i>Repte 4: promoure una vida saludable de les persones joves</i>	79
<i>Repte 5: avançar cap a la corresponsabilitat, l'apoderament i la participació de les persones joves en l'àmbit col·lectiu</i>	82

<i>Repte 6: universalitzar la cultura entre la població juvenil. Treballar perquè l'oferta cultural respongui als objectius educatius i socialment cohesionadors.....</i>	85
<i>Repte 7: avançar cap a un nou model de país i de societat cohesionada, vertebrada territorialment, sostenible, inclusiva i innovadora en les formes d'organització col·lectiva.....</i>	87
<i>Eix instrumental de suport del PAPJ 2017-2020.....</i>	94
<i>Tres iniciatives de caràcter transversal del PAPJ 2017-2020.....</i>	97
1. La XNEJ	97
2. La Garantia Juvenil	102
3. Projecció, mobilitat internacional i foment del retorn	106
<i>Cartera de serveis en matèria de joventut</i>	109
6. SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PAPJ 2017-2020	113
6.1. Seguiment quantitatiu anual.....	115
6.2. Seguiment qualitatiu	116
6.3. Anàlisi per departaments implicats	117
7. PROGRAMA ANUAL D'ACTUACIONS DEL 2017	119
7.1. Tipologia d'actuacions i mesures.....	121
7.2. Tipologia de recursos	123
7.3. Anàlisi per departaments implicats	124
7.4. Anàlisi per reptes, eix instrumental i iniciatives transversals	125
ANNEX: DETALL DEL PROGRAMA ANUAL D'ACTUACIONS 2017	

1. PRESENTACIÓ

El Pla nacional de joventut de Catalunya 2020 (PNJCat 2020) és l'instrument d'ordenació i planificació estratègica de polítiques de joventut de què ens hem dotat col·lectivament, com a país. El pla té rang normatiu —tal com estableix la Llei de polítiques de joventut— i defineix els grans reptes i objectius que hem d'afrontar, a curt i mitjà termini, per tal d'atendre i donar resposta a les necessitats i les demandes de la joventut (i de la societat) catalanes.

Del PNJCat (que és d'aplicació preferent tant per la Generalitat com pels governs locals), se'n deriven tres grans instruments de desplegament: el Pla d'actuació territorial en polítiques de joventut (dins el Projecte Territori), liderat per les entitats municipalistes; el Pla d'actuació juvenil (dins el Projecte Jove), liderat pel Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (CNJC), i el Pla d'actuació de les polítiques de joventut (dins el Projecte Govern), liderat per la Direcció General de Joventut (DGJ). Aquest darrer pla ha de ser el motor de les polítiques de joventut de la Generalitat durant els pròxims anys. Unes polítiques que només seran eficaces i veritablement transformadores si es plantegen des d'una òptica transversal. I si compten amb el suport i el compromís de tots els departaments que desenvolupen polítiques que incideixen en la vida de les persones joves, ja sigui d'una manera directa, ja sigui d'una manera més indirecta.

És per això (per garantir aquest plantejament interdepartamental) que els continguts del Pla d'actuació de les polítiques de joventut 2017-2020 (PAPJ 2017-2020) —que presentem en aquest document— s'han treballat de forma bilateral amb tots els departaments implicats i, posteriorment (abans de la seva aprovació definitiva), han estat sotmesos a la supervisió i el vistiplau de la Comissió Interdepartamental de Polítiques de Joventut, així com del Consell Rector del PNJCat. Així, al PAPJ hi convergeixen els principis rectors i els objectius del mateix Pla amb les prioritats i aportacions fetes des dels departaments implicats.

Finalment, el PAPJ també parteix de l'informe sobre l'estat de la joventut 2016, realitzat a partir de l'anàlisi del Sistema d'Indicadors sobre la Joventut a Catalunya,¹ que es nodreix de més de 100 indicadors i que té l'objectiu de proporcionar informació fiable, rellevant i periòdica sobre la realitat juvenil a Catalunya, per detectar les tendències principals que s'hi produeixen i con-

¹ Sljove: http://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/joventut/observatori_catala_de_la_joventut/estadistiques/sistema_d_indicadors_sobre_la_joventut_a_catalunya/

tribuir a identificar les necessitats d'intervenció. Els indicadors s'organitzen en vuit àmbits temàtics: població, educació, treball, habitatge, cultura, salut, participació i inclusió social. És, doncs, un element cabdal i que cal tenir molt en compte en el disseny de les nostres actuacions i que no es podia passar per alt a l'hora de definir el nou PAPJ.

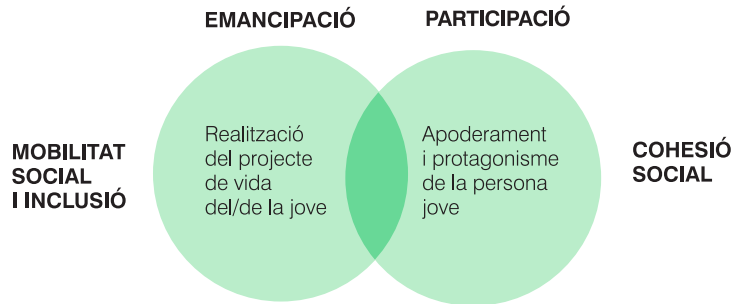
Tenim el convenciment que l'única manera d'oferir respostes eficaces és mitjançant una política de joventut plantejada des d'un enfocament integral, en què les diverses institucions actuem de manera conjunta i coordinada (òptica interinstitucional) i amb instruments transversals, que permetin incorporar totes les àrees de govern que impulsen polítiques amb incidència sobre la gent jove (òptica interdepartamental). I això darrer és el que volem garantir amb el PAPJ: un instrument transversal, concebut per a la coordinació (i des de la coordinació) entre tots els departaments del Govern.

2. MARC DE REFERÈNCIA EL PNJCAT 2020

Per al disseny i la posada en marxa del nou Pla d'actuació de polítiques de joventut 2017-2020 és fonamental poder parlar del seu marc de referència: el Pla nacional de joventut de Catalunya 2020 (PNJCat 2020).

El PNJCat és el document normatiu que estableix el marc estratègic de les polítiques de joventut de Catalunya. Aquest document proposa un **seguit de reptes, estratègies i objectius** que, compartits pels diferents agents implicats en el model de polítiques de joventut català, han de contribuir a la millora de les oportunitats d'emancipació i de participació activa en l'entorn de les persones joves de Catalunya. Aquests són els dos pilars sobre els quals s'assenta la missió que el PNJCat 2020 estableix per a les polítiques de joventut alineades amb el marc discursiu que proposa.

D'altra banda, el PNJCat 2020 també proposa una manera d'abordar i entendre les polítiques de joventut. A través dels seus **principis rectors**, el document orienta cap a una metodologia pròpia de les polítiques de joventut, una manera de fer, una proposta discursiva que ha de guiar les accions que s'encabeixen en el camp de les polítiques de joventut.

Aquests principis rectors, que es troben interrelacionats entre si, es concreten en un conjunt de **valors** que constitueixen l'aposta metodològica del PNJCat 2020 i que, per tant, han de ser criteris aplicables de manera transversal al conjunt d'accions i polítiques adreçades al col·lectiu juvenil. Els principis rectors del PNJCat i els valors que els configuren són:

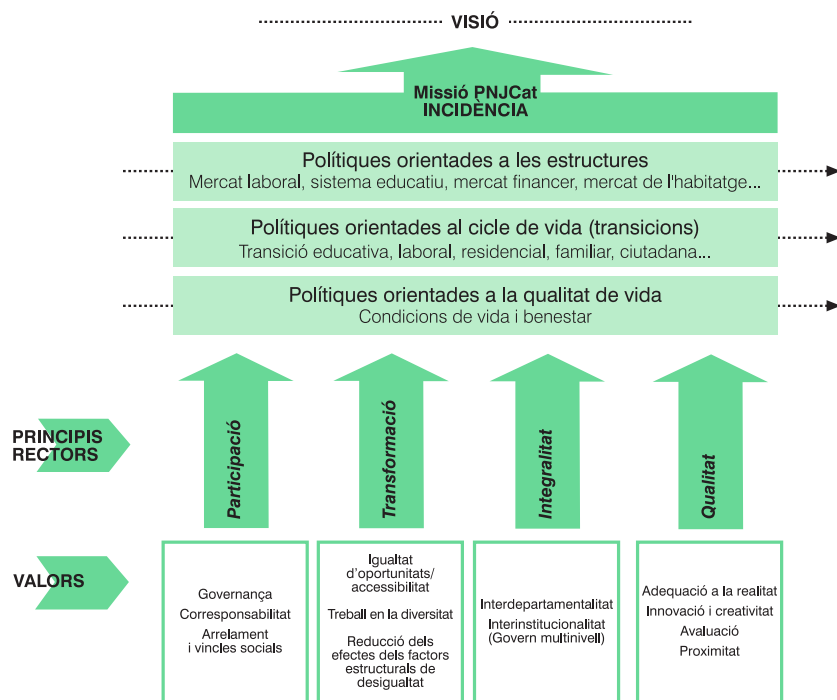
PRINCIPIS RECTORS	VALORS
Qualitat	Proximitat Avaluació i fonamentació en la realitat juvenil Innovació
Integralitat	Integralitat Interinstitucionalitat i interdepartamentalitat Treball en xarxa
Participació	Governança democràtica / Govern relacional Corresponsabilitat Formes de democràcia directa
Transformació	Igualtat d'oportunitats / Accessibilitat Treball en la diversitat Reducció dels efectes dels factors estructurals de desigualtat

Aquesta proposta metodològica es complementa amb una estructura organitzativa i unes eines de coordinació per fer possible el desplegament de les polítiques de joventut en tots els seus àmbits. Concretament, el PNJCat 2020 s'organitza a partir dels tres pilars de les polítiques de joventut a Catalunya: **Generalitat, món local i moviment juvenil organitzat i joves.**

En l'àmbit estratègic, l'acció es coordina a través del Consell Rector del PNJCat.²

Pel que fa al desplegament, el PNJCat s'organitza a partir de tres projectes: Projecte Govern, Projecte Territori i Projecte Jove.

² El Consell Rector del PNJCat és el màxim òrgan de coordinació del PNJCat. La Llei 33/2010, de polítiques de joventut, atorga al Consell Rector la responsabilitat de vetllar per l'aplicació del PNJCat i per l'assoliment dels seus objectius. Així doncs, aquest òrgan col·legiat té, entre les seves funcions, impulsar, fer el seguiment i avaluar el pla, marcant les grans línies estratègies en polítiques de joventut i afavorint una actuació institucional conjunta. En aquest pla hi són representades les tres potes encarregades del desplegament de les polítiques de joventut a Catalunya: la Direcció General de Joventut, en representació del Govern de la Generalitat; l'Associació Catalana de Municipis i la Federació de Municipis de Catalunya, en representació del món local, i el Consell Nacional de Joventut de Catalunya, en representació del moviment juvenil organitzat, fet que fa efectiva aquesta triple dimensió de les polítiques de joventut.

2.1. L'acció de la Generalitat de Catalunya en el desplegament del PNJCat. El Projecte Govern

Per articular l'acció de la Generalitat de Catalunya el PNJCat estableix el Projecte Govern, com el marc que **concreta, planifica i articula** totes les **actuacions** que es duen a terme des de la Direcció General de Joventut i la resta de l'Administració de la **Generalitat**, en els seus diversos departaments, per a la consecució dels objectius del PNJCat 2020. També assenyalava que els agents responsables de dissenyar, implementar i avaluar el Projecte Govern són els mateixos **departaments de la Generalitat** de Catalunya, amb l'impuls i l'acompanyament de la Direcció General de Joventut.

El PNJCat 2020 també determina les seves funcions en el desplegament del Projecte Govern, que són coincidents amb les establertes per la Llei 33/2010, de polítiques de joventut:

Les funcions específiques de la Direcció General de Joventut

- Esdevenir un referent de tota l'acció que despleguin els departaments de la Generalitat de Catalunya, assessorant i donant suport als departaments en matèries relacionades amb les polítiques de joventut (DGJ).
- Promoure la perspectiva juvenil com a eix transversal de l'acció de govern de la Generalitat, sent proactius amb la resta de departaments i orientant-ne les accions en la línia del PNJCat (DGJ).
- Vetllar per la sistematització de la informació dels programes i serveis adreçats a la gent jove desenvolupada per totes les àrees i unitats de la Generalitat de Catalunya (DGJ).

Les funcions de l'Administració de la Generalitat de Catalunya

- Optimitzar i buscar la coherència dels recursos, serveis i programes desplegats per a la gent jove, elaborant una anàlisi detallada i sistemàtica de necessitats, mancances i possibles duplicitats en les polítiques del Govern de la Generalitat adreçades a les persones joves (DGJ, departaments).
- Impulsar el Projecte Govern amb la resta de departaments de la Generalitat de Catalunya, dissenyant, executant i fent el seguiment dels plans d'actuació del Govern en polítiques joventut, així com dels programes, projectes i serveis que se'n derivin (DGJ, departaments).
- Analitzar quines són les necessitats de la població jove en cada àmbit competencial, quins programes i actuacions s'estan implementant per cobrir-les i avaluar-ne l'eficàcia i eficiència (DGJ, departaments).
- Avaluar els efectes i l'impacte de les polítiques departamentals en les problemàtiques juvenils detectades (DGJ, departaments).
- Promoure l'adopció de mesures conjuntes en matèria de joventut que afectin més d'un departament en el marc de la Comissió Interdepartamental de Polítiques de Joventut (CIPJ) o altres espais interdepartamentals (DGJ, departaments).

2.2. Eines per al desenvolupament del Projecte Govern

Una de les eines cabdals establertes per al PNJCat 2020 és el Pla d'actuació de les polítiques de joventut (PAPJ).

El Pla d'actuació de les polítiques de joventut és l'instrument que **concreta les prioritats del Govern de la Generalitat de Catalunya en matèria de joventut** i planteja les actuacions que cal desplegar a mitjà termini. En el desplegament del PNJCat 2020 es desenvolupen dos plans d'actuació:

- El primer pla d'actuació, que va tenir vigència fins al 2016.
- El segon, que haurà de guiar les polítiques de joventut del Govern de la Generalitat entre el 2017 i el 2020.

El PNJCat 2020 estableix que el PAPJ ha de partir dels objectius estratègics i operatius del PNJCat, adaptant-se a les noves necessitats i situacions de la població juvenil. Aquests objectius ha de concretar-los en mesures i actuacions específiques per a cada un dels reptes, assenyalant els departaments i unitats impulsores o responsables de la seva execució. La DGJ ha de dur a terme la seva coordinació i en són executors la mateixa DGJ i els departaments de la Generalitat.

A més a més, el PNJCat 2020 també estableix altres eines que configuren el Projecte Govern i que són clau per al seu desplegament:

- **Grups de treball interdepartamental (GTI)**, formats per representants dels diferents departaments de la Generalitat. La composició d'aquests GTI ha de ser àmplia i transversal, amb presència dels departaments i àrees que intervenen o tenen influència sobre cada un dels reptes, més enllà de si en desenvolupen les competències exclusives.
- Els **referents de joventut en els departaments**. Han de ser persones o equips, designats per cada departament entre el seu personal ja existent, que permetran disposar d'interlocutors estables amb els departaments i millorar el coneixement sobre les diferents realitats departamentals.
- La **Comissió Interdepartamental de Polítiques de Joventut (CIPJ)**, formada per representants de tots els departaments de la Generalitat de Catalunya.
- El **suport i l'assessorament de la DGJ en matèria de joventut als departaments**: la DGJ ha d'oferir suport i assessorament en matèria de joventut als departaments que ho desitgin.

3. PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PAPJ 2017-2020

Com ja hem assenyalat, el PNJCat 2020 és un pla de plans, ja que el seu desplegament s'articula a través de tres projectes: el Projecte Govern, el Projecte Territori i el Projecte Jove, cadascun, liderat per l'Administració de la Generalitat, ens locals i moviment juvenil organitzat, respectivament.

Enguany, finalitzen la vigència de cadascun dels plans d'actuació que concreten el treball que cal desplegar de cada un dels actors i es fa necessària la definició dels nous plans d'actuació que han de possibilitar el desplegament fins al 2020 del PNJCat.

Per aquesta raó, durant el 2017 s'han posat en marxa tres processos de treball diferents per actualitzar aquestes eines de desplegament: el Pla d'actuació territorial de polítiques de joventut 2017-2020, que té com a protagonistes els ens locals; el Pla d'actuació jove 2017-2020, que està liderat pel CNJC i en el qual participen les entitats juvenils i el moviment juvenil organitzat, i el Pla d'actuació de polítiques de joventut del Govern de la Generalitat 2017-2020.

El PAPJ 2017-2020, alineat amb la voluntat del PNJCat 2020 de donar resposta i incorporar les veus de tots els actors implicats en les polítiques de joventut, s'ha dut a terme a través del treball interdepartamental, en el qual s'han implicat tots els departaments i unitats orgàniques que hi estan directament relacionats.

L'objectiu ha estat aconseguir un PAPJ que tingui una visió completa i consensuada de tots els departaments entorn de les prioritats i les actuacions que cal desplegar en matèria de joventut per als pròxims anys.

Per aquesta raó, al juliol del 2016, es va dur a terme una reunió de la Comissió Interdepartamental de Polítiques de Joventut, amb la representació de tots els departaments de la Generalitat, per tal de presentar el procés d'elaboració del Pla d'actuació de polítiques de joventut del Govern 2017-2020, indicant els passos i el calendari en què es duria a terme.

A principis del 2017 es va presentar als membres del Consell Rector del PNJCat el procés de treball per a l'elaboració del nou PAPJ 2017-2020, ja que és el principal òrgan de govern del Pla nacional de joventut de Catalunya i ha de vetllar pel seu desplegament. També en aquest espai es van posar en comú la resta de processos iniciats per al desplegament del Pla d'actuació territorial i el Pla d'actuació jove, respectivament.

Paral·lelament es va actualitzar el diagnòstic de la situació de les persones joves en els diferents àmbits i es va dur a terme una anàlisi sobre les polítiques adreçades a joves i desplegades en

el marc del PAPJ 2017-2020. Això va permetre elaborar uns informes específics per a cada una de les unitats orgàniques dels departaments, com a punt de partida per al disseny del nou pla. A partir del febrer i fins al mes de maig del 2017 es va realitzar un important treball bilateral i interdepartamental amb els objectius següents:

- Establir les prioritats que s’havien de treballar d’acord amb el PNJCat 2020 i consensuar les accions que calia impulsar en joventut pels departaments.
- Revisar les actuacions realitzades fins al 2016, detectar buits i nous reptes que calia abordar, així com augmentar l’impacte de les actuacions adreçades a joves.
- Definir de manera interdepartamental les mesures i actuacions que havien de formar el Pla d’actuació de polítiques de joventut 2017-2020.

En total, es van realitzar 30 reunions de treball per tal de concretar les prioritats i actuacions amb les diferents direccions generals i unitats implicades de cada departament.

DEPARTAMENT

TSF	Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
EXI	Departament d’Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència
ARP	Departament d’Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació
CLT	Departament de Cultura
EMC	Departament d’Empresa i Coneixement
ENS	Departament d’Ensenyament
GAH	Departament de Governació, Administracions Públiques i Habitatge
INT	Departament d’Interior
JUS	Departament de Justícia
PRE	Departament de la Presidència
SLT	Departament de Salut
TES	Departament de Territori i Sostenibilitat
VEH	Departament de la Vicepresidència i d’Economia i Hisenda

Un cop finalitzades les reunions bilaterals es va dur a terme la redacció del PAPJ 2017-2020 a partir de la concreció tècnica de les prioritats detectades i consensuades amb els departaments implicats durant el treball bilateral i interdepartamental.

El mes de juliol es va presentar la proposta del Pla d'actuació de polítiques de joventut 2017-2020 del Govern en el marc del Consell Rector del PNJCat per a la seva validació, tal com recull el PNJCat 2020. I també es va fer el retorn a la Comissió Interdepartamental del Pla d'actuació de polítiques de joventut 2017-2020, elaborat bilateralment amb els departaments, per tal de procedir al seu debat, consens i aprovació, si escau, pels seus membres.

A posteriori, s'iniciarà la tramitació del PAPJ 2017-2020 com a acord de Govern, tal com estableix la Llei 33/2010, de polítiques de joventut.

Val a dir que, com que el procés d'elaboració del PAPJ 2017-2020 del Govern coincideix amb el procés de disseny del Pla d'actuació territorial 2017-2020 i del Pla d'actuació jove, aquest fet ha permès disposar de les prioritats dels actors protagonistes dels dos projectes (Projecte Govern i Projecte Territori) i treballar per construir vasos comunicants entre les prioritats i línies de cada pla d'actuació.

4. ESTAT DE LA SITUACIÓ DE LA JOVENTUT CATALANA

Un dels aspectes cabdals del model català de polítiques de joventut és l'anàlisi continuada de la situació de la població juvenil que permet, d'una banda, detectar noves necessitats, mancances o fenòmens que afecten el col·lectiu juvenil, i, de l'altra, adequar les prioritats i les polítiques adreçades a les persones joves per tal d'aconseguir tenir més incidència, així com uns resultats adequats.

Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 parteix de l'actualització del diagnòstic en matèria de joventut, extret a partir de les dades Sistema d'Indicadors Jove de l'Observatori Català de la Joventut en els principals àmbits que configuren la vida de les persones joves.

Aquesta anàlisi permet constatar alguns canvis produïts en la situació de la població juvenil que es reflectiran en els objectius del PAPJ 2017-2020, en l'estructura de continguts que l'articulen i en les actuacions i programes que aquest pla inclou.

4.1. Breu apunt demogràfic

Els intensos canvis demogràfics esdevinguts en les darreres dècades han envellit la població de les societats occidentals. L'augment de l'esperança de vida i la reducció de la natalitat han fet augmentar el pes relatiu de la gent gran i han reduït dràsticament el de la població de 16 a 29 anys. En el cas de la joventut catalana, des de l'inici del segle el pes relatiu de la població jove s'ha reduït un terç, tot i la important onada immigratòria produïda durant l'època de creixement econòmic, molt superior a l'emigració estimulada per la crisi. Aquest descens continuat del pes poblacional de la joventut mostra signes clars de desacceleració i tot apunta que els pròxims anys el pes de la població jove s'estabilitzarà en valors al voltant del 15%.

Els canvis demogràfics en la joventut estan directament relacionats amb la seva situació i condicions de vida: la seva capacitat d'incidència política es veu reduïda en una època en què els recursos tendeixen a ser més escassos i les desigualtats intergeneracionals en la distribució de la despesa social no sembla que hagin de corregir-se de forma immediata.

La qüestió de fons és que tant les dificultats estructurals de les noves generacions com els incentius per a la immigració i l'emigració estan relacionats amb el model de benestar català, en què la família té un paper fonamental en la facilitació de les transicions a la vida adulta de les persones joves. Transformar el model productiu i laboral català en un model que ofereixi més ocupacions i millors i reforçar les polítiques adreçades a facilitar les transicions a la vida adulta i a millorar les condicions de vida

de les noves generacions és un repte fonamental que té el conjunt de la societat catalana.

4.2. Educació

La situació educativa a Catalunya ha estat tradicionalment negativa en comparació amb la d'altres països europeus, circumstància que sovint ha situat l'educació com a part central del debat social els darrers anys. Tot i això, diversos indicadors mostren que la tendència actual és positiva.

Una de les qüestions clau en aquest àmbit és l'abandonament dels estudis, que dificulta l'accés al mercat laboral o, si més no, l'accés a les ocupacions amb condicions de treball més bones, amb recursos educatius i oportunitats. No obstant això, ja abans de la crisi econòmica l'educació havia començat a revalorar-se i aquesta tendència no ha fet res més que reforçar-se. Així, la taxa d'escolarització amb 17 anys (la proporció de joves que decideixen seguir estudiant més enllà del lliure de l'escolarització obligatòria) és cada cop més alta, i l'abandonament prematur dels estudis (la proporció de joves de 18 a 24 anys que no estudia i té un nivell d'estudis inferior als estudis obligatoris o igual) va en la mateixa línia (des del 2008 ha baixat més de deu punts).

A més a més, els indicadors d'escolarització coincideixen a assenyalar una progressiva reducció de la diferència entre nois i noies. Malgrat que les noies continuen mantenint xifres més bones que els nois, el diferencial s'està reduint degut a la millora de les dades en ells: tant pel que fa a l'escolarització amb 17 anys com pel que respecta a l'abandonament prematur dels estudis la diferència entre nois i noies també ha tendit a reduir-se els darrers anys.

Les dades sobre rendiment, les taxes de graduació i d'ideïtat també contribueixen a la millora general de les xifres educatives. Pot pensar-se que el fet que cada vegada hi hagi més joves que continuen estudiant ha de traduir-se en un rendiment més baix en general, ja que són els joves amb més dificultats en els estudis els que abans deixaven d'estudiar i ara ho continuen fent. No està sent així, però, i la combinació del creixement en l'escolarització i la millora en el rendiment és una notícia positiva. Concretament, les taxes de graduació a l'ESO i al batxillerat es troben per sobre del 83% i han crescut de forma pràcticament ininterrompuda els darrers 11 anys. En el cas de la taxa d'ideïtat a 4t d'ESO (que mesura quina proporció de l'alumnat arriba a aquest curs sense haver repetit curs anteriorment) les darreres dades són també a l'alça.

D'altra banda, la taxa d'alumnes matriculats a ensenyaments professionals (que calcula la proporció d'alumnes que cursen FP respecte dels que trien estudiar batxillerat) es troba en un 55,2%. Aquesta tendència és paral·lela a l'augment de l'escolarització esmentat anteriorment i suggereix que bona part d'aquest increment s'ha produït a través de l'FP, un element que tradicionalment s'ha assenyalat com a cabdal tant per reduir l'abandonament escolar prematur com per cobrir les necessitats de mà d'obra qualificada del teixit productiu català.

Finalment, dues terceres parts dels estudiants de l'ensenyament secundari cursen els seus estudis en centres públics, una xifra amb pocs canvis els darrers cursos, tot i haver augmentat progressivament des del curs 2001-02 en uns set punts. Com és sabut, els alumnes estrangers estan sobrerrepresentats en l'ensenyament públic.

4.3. Treball

La crisi econòmica iniciada l'any 2008 ha tingut un gran impacte sobre la situació laboral de la joventut i les seves condicions de vida; no obstant això, diversos autors assenyalen que la crisi ha accentuat l'afebliment de la «norma social d'ocupació» iniciada ja fa algunes dècades. És a dir, es continua avançant i aprofundint en un mercat laboral en què l'ocupació estable i amb garanties socials, que era la «norma» fa unes tres dècades, va perdent pes a favor de diverses noves formes d'ocupació inestables, moltes, amb graus de precarietat alts i desiguals (salaris baixos, jornades atípiques, escassa formació i poques possibilitats de promoció, etc.), que conviuen, alhora, amb altes taxes d'atur. La ruptura del principi d'estabilitat de l'ocupació és un dels principals elements generadors de la precarietat en la relació laboral, atès que s'incrementa la inseguretat contractual i provoca l'emergència de trajectòries laborals menys lineals i contínues i més marcades per la inestabilitat i la inseguretat laboral. Justament, la població jove (així com les dones, els immigrants i els treballadors poc qualificats) ha estat un dels col·lectius més afectats per l'atur i la precarietat. La crisi econòmica ha provocat una acceleració d'aquestes tendències generals del mercat laboral català i de l'escenari laboral juvenil, i pot pensar-se que la vulnerabilitat en el mercat de treball pot ser un tret generacional més que no pas temporal. En aquest sentit, la dualització del mercat de treball en termes generacionals és una realitat.

No obstant això, les situacions d'activitat i les condicions laborals entre els joves mostren desigualtats internes profundes. D'una banda, les variables sociodemogràfiques com l'edat, el gènere, el nivell d'estudis o el lloc de naixement (a l'Estat espanyol o a l'estranger) són factors essencials per comprendre la

distribució i la desigualtat social dels joves en el mercat de treball. En aquest sentit, són les dones joves, els joves immigrants i les franges d'edat més baixes les que estan en situacions més vulnerables. De l'altra, els factors socioestructurals relatius a l'adscripció familiar d'origen de la població jove (nivell d'estudis i categoria socioeconòmica dels pares) també condicionen amb força la situació laboral de les persones joves.

Entre la població ocupada, els principals indicadors (ingressos mitjans, tipus de contracte i tipus de jornada) mostren una clara divisió entre joves i persones de més de 29 anys i també que les variables de desigualtat esmentades anteriorment tenen un pes important a l'hora d'explicar les diferents posicions de les persones joves. Entre la població aturada jove destaca el fet que els homes, els estrangers i les persones amb estudis baixos tenen una taxa d'atur més alta; que l'atur de llarga durada és molt elevat mentre que la taxa de cobertura de la prestació per desocupació és molt baixa, i que el diferencial entre l'atur juvenil i el dels més grans de 29 anys es manté elevat. Pel que fa a la població jove inactiva i que no estudia, hi ha un 1,7% del total de joves que atenen responsabilitats familiars i un 4,3% que estan en aquesta situació per altres motius: aquest darrer grup es troba en una situació d'alta vulnerabilitat.

Finalment, des d'un punt de vista dinàmic, l'anàlisi de les trajectòries laborals juvenils mostra el declivi de la més lineal i contínua (en què la temporalitat té menys pes). En canvi, les trajectòries amb una alta presència de l'atur o d'instabilitat crònica van guanyant presència, fins al punt que es converteixen en els tipus majoritaris entre la població jove que s'insereix laboralment a partir del 2010. Les dades apunten una combinació dels factors estructurals i del «factor període». En darrer lloc, cal assenyalar, també, el pes important que té la instabilitat en totes les trajectòries laborals dels joves, amb l'excepció d'aquelles en què s'ha estat poc en aquesta situació perquè la majoria del temps s'ha estat a l'atur.

4.4. Habitatge

Un element clau per conèixer la situació de les persones joves és la seva situació respecte de l'emancipació i les opcions efectives que tenen per emancipar-se. I de nou podem veure com aquest àmbit de la seva vida ha estat molt sensible al cicle econòmic recessiu iniciat l'any 2008. El 2007 s'havia assolit la taxa d'emancipació més alta del s. XXI, amb gairebé una tercera part de les persones joves en situació d'emancipació. Val a dir que, comparat amb altres països europeus i si tenim en compte que havien estat anys de bonança econòmica, aquestes dades eren modestes de per si; però la crisi econòmica va provocar que,

tot i la disminució del preu de l'habitatge, la proporció de joves emancipats es reduís de manera constant els anys següents. El 2017, la incipient recuperació econòmica encara no s'ha traduït en una millora de l'emancipació juvenil.

El sector de l'habitatge i la construcció va tenir molt a veure tant amb el boom econòmic de principis dels anys dos mil com també amb la crisi posterior, després de l'esclat de la bombolla immobiliària. Així, el preu de l'habitatge també se n'ha vist afectat i ha baixat al voltant d'un 40% durant els darrers anys. De forma paradoxal, ni tan sols aquest fort abaratiment del cost de l'habitatge ha pogut compensar la pèrdua de capacitat adquisitiva o l'empitjorament de les perspectives de vida de la joventut, i cada cop són menys les persones joves que viuen fora de casa dels progenitors, sigui perquè hi han hagut de tornar o perquè no han pogut marxar-ne encara.

L'accés a l'habitatge de la joventut ja era un tema que preocupava els anys previs a l'esclat de la crisi i és per això que les administracions públiques havien començat a fer polítiques d'habitatge protegit. Malgrat tot, la capacitat per incidir en les fluctuacions del mercat eren molt limitades, amb una quota de mercat que pocs anys arribava al 10%. Quan el sector de la construcció pràcticament es va aturar en sec, el pes de l'habitatge de protecció oficial es va disparar, però en reduir-se després fins a pràcticament a zero el volum de noves promocions, aquesta quota de mercat ha tornat ja quasi als nivells de principis del s. XXI. L'altre canal per facilitar l'emancipació són els ajuts econòmics per poder afrontar el pagament de l'habitatge d'ús habitual. En el moment en què es van idear algunes d'aquestes prestacions les beneficiàries eren de forma molt majoritària les persones joves. Tanmateix, aquesta proporció ha disminuït els darrers anys, com a conseqüència dels efectes de la crisi i de la necessitat de centrar el suport en nous col·lectius amb risc sobtat de quedar-se sense llar.

Finalment, un altre aspecte que tampoc ajuda les persones joves que busquen accedir a un habitatge és l'evolució de les tipologies de pisos i cases que s'estan construint. Els que tenen menys de 101 m², en general més econòmics i de condicions suficients en aquesta etapa vital, són una part minoritària dels habitatges que s'inicien.

4.5. Participació

Les actituds polítiques i les pràctiques participatives de les persones joves s'entenen en relació amb el context social en què viuen. A Catalunya, com a la resta de l'Estat, s'estan produint unes dinàmiques centrípetes que posen els joves en la perifèria dels espais de debat polític i de participació. Això fa que el col·lectiu juvenil se senti cada cop més al marge de la societat. En aquest sentit, cada cop està més estesa la impressió que les decisions que es prenen estan menys relacionades amb els mecanismes democràtics de representació ciutadana.³ Les dades apunten que els mecanismes institucionals de participació democràtica cada vegada es consideren menys rellevants.

Malgrat la seva posició perifèrica, les persones joves són ciutadania activa i implicada políticament, com a mínim en nivells similars a la resta de la població. El col·lectiu jove no dirigeix només la seva implicació política als agents i organismes institucionals, ja que hi ha un component de l'afecció política que s'adreça directament a les qüestions socials. Aquesta implicació directa té una gran capacitat explicativa de l'activisme.

D'altra banda, la generació jove actual és la més formada de la història i té a la seva disposició una gran quantitat d'informació sobre els fenòmens socials i polítics. L'educació i la informació li ofereixen recursos per entendre la diversitat i creativitat creixents, que caracteritzen la participació de les persones joves i, a més, internet i les tecnologies de la comunicació contribueixen a facilitar, encara més, noves vies de mobilització entre la gent jove. Aquests recursos afavoreixen una relació amb la democràcia més individualitzada, més autònoma, sense necessitat de la mediació dels agents i les institucions polítiques tradicionals, que, en conseqüència, cada vegada tenen menys rellevància per a la implicació política i la participació de la població jove. Igualment, el col·lectiu jove és el que menys recorre a les posicions ideològiques o la identificació partidista per fixar les seves actituds polítiques; també és el grup d'edat que menys participa en organitzacions polítiques tradicionals o que registra menys tendència a votar a les eleccions. La relació de la joventut amb l'esfera pública, doncs, passa cada cop menys per mecanismes institucionals o agents de mediació i, en canvi, orienta l'expressió col·lectiva des de posicions i motivacions pròpies, de manera que no té necessàriament (o únicament) l'objectiu d'influir en la presa de decisions polítiques.

³ SOLER, R. (2013). *Democràcia, participació i joventut. Una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2011*. Barcelona: Direcció General de Joventut.

D'altra banda, dins del col·lectiu juvenil existeix una gran diversitat de formes de participació i orientacions polítiques. En funció de diferents factors (nivell d'estudis, origen familiar, sexe, edat, situació d'activitat, etc.), l'estudi esmentat indica que les persones joves prenen diferents posicions en l'espai públic i que, a partir d'aquesta posició i de l'estructura d'oportunitats que els ofereix el context, adopten diverses estratègies de participació:

- **La passivitat.** Estar situat als marges pot esdevenir un fre a la participació: s'està més lluny dels espais d'influència i l'esforç que es requereix per rendibilitzar la participació és més alta. A més, la precarietat de les condicions de vida que caracteritzen la perifèria fan més difícil disposar de recursos i xarxes per participar.
- **L'aproximació al centre.** Aquesta és l'estratègia de la població jove més activa en formes institucionals de participació, i consisteix a implicar-se en els espais que l'aproximen més als centres de decisió, participant en organitzacions polítiques o col·laborant amb les institucions. Habitualment, les persones que opten per aquesta estratègia són els joves que disposen de recursos de xarxa, els quals faciliten que el moviment cap al centre sigui més fructuós.
- **La protesta política.** Les formes de participació extrainstitucionals i, sobretot, la protesta, són el recurs de les persones que volen participar però que es troben lluny dels mecanismes que ofereix el sistema. De fet, el fenomen de normalització de la protesta entre el col·lectiu juvenil probablement té a veure amb la precarietat estructural de les seves condicions de vida i amb el desplaçament simbòlic del centre social.

La participació i la implicació política de la població jove es mou en un espai de tensions contraposades. La precarització de les condicions de vida, la sensació creixent de vulnerabilitat, la manca d'expectatives i el debilitament d'alguns elements d'identitat col·lectiva allunyen les persones joves dels espais de rellevància social i en dificulten la identificació amb alguns dels agents i institucions bàsiques de la democràcia. Malgrat l'heterogeneïtat del col·lectiu, es pot afirmar que el fet de ser jove (la condició juvenil) comporta, en termes generals, un distanciament dels espais centrals i de més rellevància. No obstant això, les dades ens mostren una joventut que té una implicació notable amb l'entorn i registra uns nivells de participació i una diversitat de repertoris que fan pensar que segueix buscant formes creatives per esdevenir un subjecte polític actiu.

4.6. Cultura

L'evolució de les pràctiques culturals de les persones joves catalanes des de principis de segle ha viscut dos períodes molt diferenciats: d'una banda, des de l'any 2001 fins al 2012 augmenta la participació en tots els àmbits de la cultura; però a partir del 2012 es fa palesa la incidència de la crisi econòmica, que provoca una contracció de la despesa de les llars i de les administracions públiques, que al seu torn genera una reducció de l'assistència a les pràctiques més oneroses i un canvi dels motius pels quals no es fan (o es fan menys) determinades pràctiques: actualment, el principal motiu és el preu. Paral·lelament, la crisi ha accentuat un procés que ja s'havia iniciat: la substitució del consum de pagament pel consum gratuït de música, pel·lícules, llibres, etc. per internet. El 58% de les persones joves afirma haver reduït la despesa en consum cultural per la crisi i el 65% afirma utilitzar internet per tenir-hi accés gratuït. Relacionat amb això, la irrupció de la connectivitat ubíqua i de les sociotecnologies de la comunicació produeix una mutació cultural: la generalització de la comunicació mòbil i la personalització de la cultura i la societat digital. En aquest sentit, un excés d'èmfasi en el retrocés que pateixen determinades pràctiques (per exemple, l'assistència al teatre o la dansa) amaga els avenços en tot l'univers cultural com a conseqüència de les potencialitats generatives de les sociotecnologies digitals.

Les persones joves tendeixen a tenir una concepció de la cultura més oberta i variada que les generacions més grans. Pel que fa a les activitats practicades, n'hi ha de clarament juvenils: connectar-se a internet, escoltar música o veure pel·lícules en línia, descarregar-se continguts audiovisuals i jugar a videojocs (activitats vinculades a un canvi generacional) i anar al cine i a concerts de música actual, visitar biblioteques i llegir revistes (vinculades al cicle de vida).

No obstant això, també hi ha importants diferències dins del col·lectiu jove: tant les variables existencials (sexe i edat) com les posicionals (nivell educatiu, situació laboral i classe social) intervenen en la concepció de la cultura, en els interessos i en les pràctiques culturals. Concretament, segons les activitats de lleure les persones joves es poden classificar en cinc grups que es caracteritzen per un tipus d'oci concret: 1) oci relacional, 2) oci cultural, 3) oci ludicodigital, 4) oci esporàdic i 5) oci de baixa intensitat. La probabilitat que un jove s'ubiqui en un d'aquests grups depèn principalment de la seva edat i gènere: com més joves són, més elevada és la probabilitat de ser classificat entre els joves que practiquen un oci relacional o ludicodigital, i a mesura que entren en el món adult és més probable que siguin classificats en el grup d'oci cultural, esporàdic o de baixa intensitat. Les dones, en canvi, amb la mateixa edat, tenen més

probabilitat de ser classificades en el grup d'oci cultural o d'oci esporàdic. A continuació, la posició social de la família també marca les pràctiques culturals de les persones joves: de fet, les diferències de posició social ens indiquen l'existència d'un grup de joves aïllat respecte als altres grups i caracteritzat per una molt baixa intensitat de consum i pràctica cultural. Aquest grup està format majoritàriament per joves d'origen immigrant (especialment provinents de països no llatinoamericans) i d'origen social baix. En canvi, per a la resta de joves, les diferències existeixen però són reduïdes.

4.7. Salut

Hi ha una sèrie de dinàmiques que influeixen força en l'estat de salut de la població jove de Catalunya. Primerament, el col·lectiu que assumeix més pràctiques individuals de risc (pel que fa a consum de substàncies legals i il·legals, conduir vehicles en situació de risc, etc.) és el dels nois d'entre 20 i 24 anys.⁴ Tant abans com després d'aquest interval d'edats, les pràctiques de risc són molt menors, motiu pel qual es pot afirmar que hi ha un sector juvenil, predominantment masculí, en el qual l'assumpció de certs riscos forma part del seu model de transició juvenil cap a l'adulthood. Relacionat amb aquest aspecte, cal destacar que l'any 2000 van morir en accidents de trànsit 22,8 joves per cada 100.000; des de llavors aquesta xifra ha disminuït enormement: aquest fort descens de la primera causa de mort entre la població jove ha permès la millora d'altres indicadors sobre la seva salut. La taxa de mortalitat juvenil, per exemple, s'ha reduït a menys de la meitat des del 2000 fins a l'actualitat.

En segon lloc, un dels eixos clau per interpretar la distribució de la salut entre la joventut catalana és l'eix estudi/treball o inactivitat/activitat. En general, els estudiants són els que presenten resultats més bons de pràctiques i estat de salut (excepte en consum d'alcohol), mentre que les persones que estan treballant o a l'atur són les que mostren una situació pitjor. A més, entre les persones que treballen, el fet de tenir itineraris laborals inestables, amb elevats nivells de precarietat o amb feines pesades, mecàniques o amb poca autonomia personal, contribueix a multiplicar les problemàtiques de salut. Es tracta d'un factor contextual (o estructural) que condiciona la salut de la joventut.

En tercer lloc, i relacionat amb el que s'acaba de dir, hi ha una sèrie de persones, predominantment immigrants i dones, que,

⁴ ESPULGA, J. i BOSSO, A. (2013). «Salut», a SERRACANT, P. (coord.). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2012*.

tot i no tenir gaires comportaments de risc, presenten un estat de salut relativament negatiu vinculat a unes condicions de vida i de treball adverses.

Ja fa més de quatre dècades que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va proposar que els governs havien de prioritzar polítiques de promoció de la salut, actuant sobre els comportaments de la població (mitjançant campanyes informatives, educatives i de sensibilització) i sobre els entorns on aquesta viu (mitjançant polítiques dirigides a crear entorns saludables). Tanmateix, d'alguns estudis recents es pot deduir que les campanyes informatives, educatives o de sensibilització són útils, però només per a una part de la joventut (les persones joves estudiants i de menys edat), una part del joventut que és molt nombrosa i que generalment gaudeix de bona salut. Aquest tipus de polítiques poden contribuir, sens dubte, al manteniment del seu bon estat de salut, però probablement no seran suficients per a una altra part de la joventut, les problemàtiques de salut de la qual estan associades a un conjunt de constreyniments socials. Per millorar la salut d'aquestes persones es requeririen canvis estructurals que modifiquessin substancialment les seves condicions de vida. Des d'aquest punt de vista, les polítiques d'habitatge, d'immigració, laborals, etc., haurien de ser considerades també polítiques de salut, ja que són les que millor poden donar resposta a aquests reptes.

4.8. Inclusió

Immigració

La població jove (de 16 a 29 anys) de nacionalitat estrangera ha passat del 3,3% del total de joves (any 2000) al 21% (any 2015), segons dades del padró continu. Es tracta d'un augment molt ràpid, que ha situat Catalunya com un dels països europeus amb una proporció més alta de joves estrangers. Les dades de l'Enquesta a la joventut de Catalunya (EJC) del 2012 ens indiquen que un 13% de la població jove catalana és nascuda a l'estranger i que ha vingut per compte propi, mentre que un 15% més també ha nascut a l'estranger i ha arribat a Catalunya a través d'un procés familiar. Des de l'inici de la crisi econòmica, la proporció de joves estrangers ha disminuït (el 2009 havia arribat a un màxim del 26,8%), però actualment l'entrada de joves és superior a la sortida. Tot i la diversitat de perfils i situacions de l'emigració, l'EJC mostra que en termes generals la població d'origen estranger, especialment l'extracomunitària, es troba en una situació de més vulnerabilitat que la població amb nacionalitat espanyola: tant en relació amb els estudis (proporció d'estudiants i nivell formatiu mitjà) com amb el treball (atur, qualificació de l'ocupació, ingressos, temporalitat, etc.) la situació del col·lectiu immigrant és pitjor, i això es tradueix en una taxa més alta de pobresa i precarietat de condicions materials d'existèn-

cia. Això es concreta, entre d'altres, en menys satisfacció amb l'habitatge o amb la vida en general. Destaca especialment, per dolenta, la situació del col·lectiu subsaharià.

Lògicament, els processos i situacions familiars són més complexos i diversos dins d'aquest col·lectiu. Destaca el fet que la proporció de joves estrangers que fan servir només el català o sobretot aquesta llengua es limita al 7%. Pel que fa a la participació, prop de la meitat de les persones joves estrangeres formen part del grup anomenat apàtic, és a dir, són persones desinteressades per l'àmbit polític, no reivindicatives i no participatives en entitats socials, i una altra part es concentra en els joves integrats passius, és a dir, que accepten les institucions democràtiques catalanes però mostren un nivell d'interès i participació baix. Finalment, la majoria de joves estrangers queden englobats en les tipologies d'oci esporàdic i de baixa intensitat. Són joves que dediquen menys temps al lleure i que aquest es concentra sobretot a anar amb els amics i la família, fer excursions, assistir a actes religiosos o utilitzar internet en les seves variants. En definitiva, i en termes generals, la població d'origen estranger és un dels col·lectius joves més vulnerables.

Pobresa i vulnerabilitat

Una quarta part de la població catalana està en risc de pobresa monetària. La pobresa afecta més les noies que els nois, malgrat que tenen un nivell d'estudis més alt i una taxa d'atur més baixa. La crisi econòmica ha provocat que l'augment de la pobresa s'hagi concentrat en la població jove i infantil, ja que la posició relativa dels altres grups s'ha mantingut més estable. Aquest empobriment de la infància i de la joventut no només ha fet créixer les desigualtats respecte als altres grups d'edat sinó també dins del col·lectiu jove, ja que en un context de crisi econòmica i de restricció de la despesa social el pes de la família d'origen en la provisió de benestar és més gran. Les polítiques socials, en forma de transferència, tenen un paper molt poc rellevant a l'hora de fer disminuir la pobresa juvenil, ja que només la redueixen una quarta part, mentre que redueixen un 81,5% la taxa de pobresa (abans de transferències) de la població de més de 29 anys. Finalment, més enllà de la pobresa monetària, gairebé una tercera part de la població jove està en risc d'exclusió social (mesurada a partir de l'indicador AROPE).⁵

⁵ Taxa AROPE o taxa de risc de pobresa i exclusió social. Com que està harmonitzada en l'àmbit europeu, permet comparar entre els països. L'indicador complementa el mesurament de la pobresa, basada en el vessant monetari, amb aspectes d'exclusió, combinant factors de renda (pobresa relativa), privació material severa i baixa intensitat del treball.

4.9. Gènere

El principal estat de la qüestió sobre la situació comparada entre homes i dones joves conclou que només existeix igualtat d'oportunitats en la transició educativa i, per tant, que persisteixen les desigualtats de gènere en la transició laboral, domiciliar i familiar.⁶ El projecte vital d'ells s'articula entorn de la transició laboral, el projecte vital d'elles es combina entorn de la transició laboral i familiar. La combinació no és fàcil i sovint el pes de la transició familiar condiona la transició laboral, malgrat l'èxit en la transició educativa. El cicle de vida exerceix influència en tots els àmbits vitals: educació, treball remunerat, mobilitat, treball domèstic, oci, participació i polítiques socials.

En primer lloc, les dones joves tenen un nivell educatiu més elevat que els homes joves però estan situades pitjor dins del mercat laboral. És a dir, persisteixen les desigualtats de gènere entre la joventut, ja que la millora del nivell educatiu femení no ha equiparat les oportunitats per fer front a la transició laboral: elles estan situades pitjor en termes quantitatius (temporalitat, parcialitat, ingressos) i qualitius (menys accés a les posicions directives, sobrequalificació) dins del mercat de treball.

En segon lloc, les dones joves s'emancipen una mica abans que els homes joves, però el treball domèstic i familiar està desigualment distribuït per raó de gènere. El fet de viure en parella és un factor clau per explicar com persisteixen les desigualtats de gènere entre les generacions joves i per què. La distribució de les responsabilitats del treball domèstic i familiar entre els joves i les joves emancipades condiona les seves disponibilitats i accessibilitats per prendre part en els altres àmbits de la vida quotidiana, entre els quals destaca el laboral. La persistència d'aquesta divisió sexual del treball dins l'àmbit domèstic és el que posa límits al canvi generacional que representa la millora del nivell educatiu de les joves.

En tercer lloc, les pràctiques d'oci, salut i participació política també tenen el rostre de gènere entre la joventut. En el cas de l'oci, el contingut de les activitats està relacionat amb el sexe i el nivell d'estudis. Les dades evidencien una pràctica d'oci femenina caracteritzada per fer activitats en grup (sortir de nit, estudiar, esport) i culturals (lectura, música, cinema) i una pràctica d'oci masculina caracteritzada per la realització d'activitats digitals (lectura, comunicació, joc, descàrregues). En canvi, la regularitat de les activitats d'oci està relacionada amb el gènere i el cicle de vida, entenent que la presència o absència de

⁶ MORENO, S. (2013). «Gènere», a SERRACANT, P. (coord.). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2012*.

responsabilitats laborals i familiars condiona la disponibilitat de temps lliure per a les activitats d'oci: la majoria de població emancipada se situa en les categories d'oci esporàdic i de baixa intensitat, mentre que la majoria de població no emancipada se situa en les categories d'oci regular.

En el cas de la salut, les diferències de gènere apareixen novament relacionades amb les transicions laborals, domèstiques i familiars. En aquest sentit, malgrat que la majoria de població segueix estils saludables, s'observa més presència d'homes joves en els grups on destaquen els hàbits poc saludables i les conductes de risc, així com més presència de dones joves en els grups caracteritzats per hàbits saludables, però un estat de salut mental pitjor relacionat, sobretot, amb qüestions laborals i de conciliació. Un dels factors explicatius d'aquestes diferències cal cercar-lo en el pes dels estereotips de gènere i el valor social en termes de masculinitat de determinats consums nocius per a la salut.

Finalment, pel que fa a la participació política, s'observa que les dones s'expressen amb més freqüència que els homes a través de formes de protesta alternatives a les institucionalitzades. Aquest nivell més alt de desconfiança de les joves es tradueix en menys implicació amb les institucions polítiques. En aquest punt, cal preguntar-se si aquest fet està relacionat amb el caràcter tradicionalment masculí de l'esfera política. Una qüestió que també s'ha de tenir present és la influència del cicle de vida, ja que l'augment de les responsabilitats domèstiques i familiars emergeix com una de les principals causes de la manca de participació i implicació femenina en la vida política.

En conclusió, es pot afirmar que les joves són les protagonistes del canvi generacional perquè la millora del seu nivell educatiu esdevé una garantia per a la seva presència en l'àmbit públic. Alhora que els joves són els protagonistes dels límits d'aquest canvi generacional perquè continuen menys presents que les joves en l'àmbit domèstic. El pes del cicle de vida matisa l'impacte del canvi generacional, ja que com més a prop estan els joves i les joves d'assolir l'autonomia de la vida adulta, més augmenten les diferències de gènere.

4.10. Emigració i mobilitat

Població jove catalana que ha marxat a l'estranger (fluxos)

La crisi econòmica iniciada l'any 2008 va produir un augment del nombre de joves que marxaven anualment de Catalunya. Aquest augment se sumava al canvi de patrons culturals protagonitzat per la joventut catalana, en què viatjar i estudiar o viure a l'estranger una part de la vida cada vegada és més habitual. L'emigració econòmica a la recerca d'oportunitats més bones, d'altra banda, pot ser relativament forçada o relativament voluntària, de manera que els perfils i les motivacions de l'emigració són diversos i complexos.

L'any 2015 van marxar de Catalunya a un país estranger 23.617 joves de 15 a 29 anys. El total de persones que van emigrar des de Catalunya a l'estranger és de 92.994. Això suposa que les persones joves van ser el 25,4% de les persones que van marxar. El 51,6% de les que van marxar són homes i el 48,4%, dones.

L'any 2009 l'emigració jove va començar a baixar. Els primers anys de crisi l'emigració jove va créixer moderadament. Va ser del 2008 al 2009 quan se'n va produir el principal augment i es va arribar a 36.689 joves emigrats. Des d'aquell moment la xifra va baixar cada any, tot i que el 2013 va pujar lleugerament respecte a l'any anterior, però el 2014 i el 2015 va tornar a baixar.

El 83,5% de les persones joves que van marxar de Catalunya l'any 2015 no tenien la nacionalitat espanyola. Entre la resta de la població, la xifra era del 79,9%. El més probable és que es tractés de joves estrangers arribats per motius econòmics i que, com que van empitjorar la seva situació a Catalunya, van retornar al país d'origen o van emigrar a altres indrets. Per contra, l'any 2015 van emigrar 3.904 joves de 15 a 29 anys de nacionalitat espanyola (el 16,5% del emigrats joves).

Els joves emigrats de nacionalitat espanyola no han parat de créixer, però les xifres oficials es mantenen relativament baixes. L'any 2005 únicament van emigrar des de Catalunya a l'estranger 693 joves de nacionalitat espanyola d'entre 15 a 29 anys; l'any 2015 aquesta xifra va ser de 3.904, és a dir, gairebé s'ha multiplicat per sis, amb un augment ininterromput des de l'any 2009. Entre la resta de la població, l'augment encara ha estat més fort, i ha passat de les 1.048 persones el 2005 a les 13.952 el 2015.

Població jove catalana resident a l'estranger (estocs)

Hi ha 48.611 joves (de 15 a 29 anys) catalans residents a l'estranger. Es tracta de joves de nacionalitat espanyola que estan empadronats en un municipi de Catalunya abans de marxar a l'estranger.

Els darrers anys s'ha produït un augment important d'aquest col·lectiu. La població jove resident a l'estranger ha passat, del 2009 al 2016, de 24.096 persones a 48.611 (un 101,7% més).

Les persones joves són una minoria respecte a la població total resident a l'estranger. Concretament, les persones joves residents a l'estranger són el 18,4% del total de persones catalanes que resideixen a l'estranger. Els darrers anys aquesta proporció ha tendit a incrementar-se lleugerament.

Les 48.611 persones joves catalanes que resideixen a l'estranger són un 4,3% del total de joves que resideixen a Catalunya (1.130.262). Des del 2009 aquesta proporció, tot i ser reduïda, ha crescut un 141%.

El 80,9% dels joves que resideixen a l'estranger són nascuts fora de Catalunya. Aquest fet suggereix que el gruix de l'emigració el protagonitzen joves catalans de nacionalitat espanyola, probablement adquirida, que retornen als països d'origen. La gran majoria (70,2%) dels joves catalans de nacionalitat espanyola que marxen a l'estranger emigren al país de naixement. Aquesta circumstància reforça la hipòtesi que es tracta de joves que van arribar a Catalunya amb una certa edat i que van adquirir la nacionalitat espanyola al cap d'uns anys.

Característiques de l'emigrant jove

Perfil

Els diversos estudis elaborats sobre el perfil de jove que marxa de Catalunya i del conjunt de l'Estat⁷ apunten que es tracta de joves amb estudis superiors que consideren que tenen un bon coneixement de l'anglès. La gran majoria no tenen fills i han emigrat sols.

⁷ NAVARRETE, L. (dir.). *La emigración de los jóvenes españoles en el contexto de la crisis. Análisis y datos de un fenómeno difícil de cuantificar*. Madrid: Injuve, 2017.

Pel que fa a les motivacions dels joves espanyols que viuen a l'estranger, «la situació econòmica d'Espanya» n'és la més important, seguida de «millors oportunitats de carrera» i «adquirir experiència laboral».⁸ La feina, més que no pas els estudis, sembla que és la motivació principal de l'emigració. No obstant això, un estudi d'Avalot⁹ apunta que les assessores municipals consultades expliquen que «la majoria de les consultes que reben per treballar a fora són de joves que acaben d'acabar la carrera i volen anar a treballar a fora tant perquè aquí no veuen oportunitats laborals adaptades a la seva formació com perquè volen aprofitar un any més per acabar de tenir més experiència al currículum i aprendre idiomes» (*op. cit.*: 5). També en aquesta línia, Alaminos et al. consideren que «las migraciones actuales se caracterizan por un perfil de trabajadores altamente cualificados atraídos en la mayoría de los casos [...] por la búsqueda de un mayor reconocimiento social y laboral» (*op. cit.*: 17).

No obstant això, alguns estudis apunten que el projecte migratori sovint s'inicia sense planificació, contactes, recursos o coneixement de la destinació, que moltes vegades és un procés dur, frustrant i viscut des de l'angoixa i que sovint acaba amb el retorn de la persona emigrada.

En definitiva, les dades disponibles desmenteixen l'existència d'un perfil únic d'emigració i mostren una important diversitat de motivacions, suports i situacions d'emigració.

⁸ ALAMINOS, A.; ALBERT, M. C.; SANTACREU, O. «La movilidad social de los emigrantes españoles en Europa», a *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 2010, 129: 13-35.

⁹ *Generació JESP. Joves emigrants sobradament preparats*. Barcelona: Avalot, 2013.

5. PLA D'ACTUACIÓ DE POLÍTIQUES DE JOVENTUT 2017-2020

El diagnòstic posa de manifest la clara necessitat de la intervenció des de l'esfera pública per abordar els diferents fenòmens i problemàtiques que afecten el col·lectiu juvenil. Uns fenòmens que tenen a veure amb tots els àmbits de la vida de les persones joves i que, per tant, requereixen una actuació coordinada, interdepartamental i transversal que permeti desplegar unes polítiques integrals. Aquestes polítiques han de ser capaces de contenir mesures estructurals i conjunturals que abordin les diferents situacions assenyalades, construint respostes a curt, a mitjà termini i a llarg termini.

Com es mostra en l'apartat anterior, la situació de la població jove ha canviat al llarg d'aquests anys, especialment com a conseqüència de la crisi econòmica. Per aquesta raó, el nou Pla d'actuació de polítiques de joventut 2017-2020 inclou noves mesures i eines per fer front a les necessitats i fenòmens que han sorgit i que caracteritzen avui el col·lectiu juvenil.

Malgrat algunes de les millores apuntades, els principals fenòmens derivats de la crisi econòmica i que han tingut més incidència en el col·lectiu juvenil (atur, precarietat laboral o empitjorament de les condicions materials, entre d'altres) segueixen presents. Per aquesta raó, el Pla d'actuació de joventut 2017-2020 del Govern té com a objectiu desplegar les mesures necessàries per incidir i millorar aquesta situació. En cap cas, des de les polítiques de joventut es vol assimilar com a naturals molts dels fenòmens esmentats, sinó que el PAPJ 2017-2020 vol ser una mostra de l'aposta del Govern per transformar-los. Aquest pla pretén contribuir a la millora de la situació de les persones joves i dels fenòmens que els afecten, generant oportunitats per a la igualtat, garantint els seus drets socials i de ciutadania i fent possible el desenvolupament del seu projecte de vida, de present i de futur.

A més a més, aquest pla vol fer front als diferents reptes que afecten la vida de les persones joves des d'una concepció de la joventut basada en el seu potencial i capacitat per contribuir i no com a problema, com malauradament ha estat concebuda sovint. Una joventut que pot i ha de ser particip de la construcció de solucions, com a subjecte actiu i no com a usuari o consumidor passiu, des d'una lògica assistencialista o paternalista. Això implica no només el desplegament de noves mesures o accions, sinó també un enfocament diferent en el seu disseny i implementació, que posi el jove al centre i que en faci possible la participació, interlocució i codisseny en les polítiques i programes que l'afecten, com a jove i com a ciutadà.

Aquests aspectes i d'altres que es descriuran a continuació són els que caracteritzen el nou PAPJ 2017-2020, que ha de ser l'eina de desplegament de l'Administració de la Generalitat del

5.1. Principals novetats del PAPJ 2017-2020

PNJCat 2020 en aquest darrer període i que ha de fer possible avançar en les fites i els reptes que es van marcar tots els agents que intervenen en les polítiques de joventut fins al 2020.

El PAPJ 2017-2020 és fruit d'un intens treball bilateral i interdepartamental que ha tingut com a objectiu construir i consensuar les prioritats i actuacions que cal desplegar en matèria de joventut en 2017-2020, partint de la valoració de la feina feta des dels diferents departaments fins ara i de la situació actual del col·lectiu juvenil.

El treball interdepartamental ha permès detectar buits en la intervenció, així com noves oportunitats per a la col·laboració i l'acció conjunta. Una intervenció coordinada i des d'una perspectiva integral que ha de permetre resultats més bons i més incidència sobre la situació de les persones joves.

A més a més, l'actual PAPJ 2017-2020 vol anar un pas més enllà que el pla anterior i incorporar eines concretes que articulïn millor les polítiques i mesures adreçades al col·lectiu juvenil. Unes eines que han de permetre dur a terme una resposta efectivament coordinada i integral als fenòmens i problemàtiques que afecten la població jove.

Per aquesta raó, una de les primeres novetats que incorpora el PAPJ 2017-2020 és el disseny i la posada en marxa durant el període de vigència del pla d'una **cartera de serveis en matèria de joventut**. Una cartera que ha de permetre ordenar i sistematitzar la informació entorn dels programes i serveis existents, detectar duplicitats en la intervenció, millorar la coordinació i el treball en xarxa i permetre la posada en marxa de nous programes o serveis, en cas que es detectin buits entre els serveis existents.

El PAPJ 2017-2020 pretén que aquesta cartera de serveis tingui dues tipologies de recursos (i, per tant, dos principals destinataris). D'una banda, la cartera inclourà els programes i serveis de tota l'Administració de la Generalitat adreçats al col·lectiu jove (i a les entitats juvenils o al moviment juvenil organitzat, en les seves diverses formes). I, de l'altra, els programes i serveis de tota l'Administració de la Generalitat adreçats als professionals de joventut o professionals que treballen amb joves.

La cartera continuarà recursos en els diferents àmbits i esferes que formen la vida de les persones joves. Tindrà, per tant, un contingut molt ampli, alineat amb els àmbits d'intervenció del mateix PAPJ (educació, treball, habitatge, cultura, participació, salut, igualtat, violències, etc.). Tanmateix, es dissenyarà per tal

que sigui una eina útil i de fàcil ús, tant per a les persones joves com per als professionals, i lligada a les eines TIC de Joventut.

Una de les altres novetats que incorpora el PAPJ 2017-2020, i que és un complement i un actiu fonamental a la Cartera de serveis (especialment de la part adreçada a les persones joves), és la configuració de la **Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil (XNEJ) com a xarxa de xarxes**, que no només connecta els serveis i equipaments adreçats al col·lectiu jove en un àmbit territorial concret (comarcal o municipal) sinó que ho fa amb totes les xarxes d'equipaments i serveis de la Generalitat presents arreu del territori. Una xarxa de xarxes que ha de permetre posar tots els serveis d'emancipació a l'abast de les persones joves i millorar la coordinació, la derivació i el treball en xarxa entre els professionals que treballen amb els joves i per a ells.

Aquesta articulació de la XNEJ com a xarxa de xarxes en l'àmbit local i nacional és una més de les eines concretes que incorpora aquest PAPJ 2017-2020 per donar una resposta efectivament coordinada i integral a l'emancipació de les persones joves.

La tercera de les apostes del PAPJ 2017-2020 és avançar en la transformació del model productiu i laboral català cap a un model més social i just, que ofereixi més ocupacions i millors i que reforci les polítiques adreçades a facilitar les transicions a la vida adulta i a millorar les condicions de vida de les noves generacions.

Com ha posat de manifest el diagnòstic, aquest és un repte fonamental que té el conjunt de la societat catalana. Per això, el PAPJ 2017-2020 recull mesures i actuacions que han de contribuir a aquesta transformació, incidint, especialment, en la reducció de l'atur juvenil, la millora de les condicions laborals i la reducció de la precarietat que afecta el col·lectiu jove.

El PAPJ 2017-2020 també fa especial èmfasi en el suport a l'emprenedoria social, el cooperativisme i l'economia social entre les persones joves com a projectes amb un valor social afegit que han de contribuir a avançar cap a una economia sostenible socialment.

A més a més, el PAPJ 2017-2020 aposta pel desplegament de mesures específiques i adaptades a les situacions d'activitat i les condicions laborals de les persones joves, que mostren desigualtats internes profundes en funció del sexe, l'origen, la franja d'edat o el nivell d'estudis, entre d'altres. Per aquesta raó, recull estratègies i programes específics per adaptar-se a les casuístiques i necessitats de cada un dels perfils.

La quarta de les novetats que inclou el PAPJ 2017-2020 és l'aposta per la creació d'oportunitats per al retorn de l'emigració jove, en una doble mirada, tant els moviments migratoris que es produeixen internament com les migracions internacionals:

- L'emigració jove que es produeix des dels territoris rurals cap a les zones urbanes de Catalunya, habitualment per motius acadèmics, però que finalment acaba amb la instal·lació del col·lectiu jove a les àrees urbanes o periurbanes degut a l'existència de més possibilitats laborals. Aquest no retorn dels joves al medi rural d'origen acaba provocant una davallada de població juvenil en les zones rurals (i un envelliment d'aquestes) i suposa la pèrdua d'una font de talent, de coneixement i d'innovació que pot afectar a mitjà termini el desenvolupament d'aquestes àrees i la vertebració territorial de Catalunya.

Per aquesta raó, una de les apostes del PAPJ 2017-2020 és reforçar la generació d'oportunitats laborals i d'emancipació domiciliar, enfortir el teixit socioeconòmic en el medi rural i treballar per l'arrelament, per tal que el col·lectiu juvenil que vulgui, pugui retornar (o instal·lar-se per primer cop) en el medi rural per realitzar el seu projecte de vida.

- L'emigració jove a l'estranger que es produeix per motius laborals, principalment. Aquest fenomen no és nou, però s'ha accentuat en gran mesura com a conseqüència de la crisi econòmica i de l'empitjorament de la situació laboral a Catalunya els darrers anys. Per aquesta raó el PAPJ 2017-2020 analitza el fenomen de l'emigració juvenil a l'estranger no volguda i inclou mesures concretes per facilitar el retorn d'aquests joves.

L'objectiu d'aquestes mesures és possibilitar que el col·lectiu jove pugui marxar per ampliar els seus estudis, la trajectòria laboral i les experiències vitals, però que sigui una opció voluntària i escollida, i que pugui dur-se a terme en condicions i amb garanties. A més, vol assegurar-se que un cop finalitzada aquesta etapa, pugui retornar per desplegar el seu projecte de vida a Catalunya.

En ambdós casos, el PAPJ 2017-2020 té en compte les tres etapes del moviment migratori (sortida, estada i retorn), que estan fortament interconnectades entre si. Per aquesta raó, les mesures i actuacions que planteja no es poden abordar per separat, sinó que formen part i configuren una estratègia integral.

El cinquè aspecte que cal destacar del PAPJ 2017-2020 és la seva aposta per promoure la igualtat efectiva entre les persones joves, el respecte a la diversitat i l'establiment de relacions igualitàries.

En aquest sentit, una de les prioritats en la qual es vol fer èmfasi és a avançar en la igualtat entre noies i nois, ja que, com posen de manifest les dades, persisteixen les desigualtats de gènere en la transició laboral, domiciliària i familiar. Així doncs, malgrat els avenços en termes d'igualtat de la transició educativa, el pes del cicle de vida matisa l'impacte del canvi generacional, ja que com més a prop estan els joves i les joves d'assolir l'autonomia de la vida adulta, més augmenten les diferències de gènere.

Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 vol impulsar mesures de caràcter estructural que permetin un veritable canvi generacional enfront de les desigualtats de gènere. Aquesta aposta es concreta, principalment, de dues formes. D'una banda, donant suport a l'aplicació de la Llei 14/2015, d'igualtat efectiva de dones i homes, i incorporant la perspectiva juvenil en el seu desplegament, per tal que tingui en compte les especificitats d'aquest col·lectiu i també les necessitats de les entitats juvenils i del moviment juvenil organitzat. I, de l'altra, afegint de manera explícita la perspectiva de gènere en el disseny i la posada en marxa dels programes i serveis adreçats a la població jove en qualsevol dels àmbits (educatiu, laboral —tant en el treball productiu com en el reproductiu—, participació, cultura, lleure, salut, esport, etc.).

Aquesta aposta es fa palesa al llarg dels diferents reptes que aborda el PAPJ 2017-2020 a través d'actuacions específiques adreçades a fer visible i a afrontar les desigualtats de gènere i a generar les condicions necessàries per a la igualtat.

A més a més, una altra de les greus conseqüències derivades d'aquesta desigualtat que el PAPJ 2017-2020 es proposa seguir abordant és la violència masclista i la seva prevenció entre el jovent. Més enllà del desplegament dels circuits territorials per a l'abordatge de la violència masclista i d'impulsar el Protocol de joventut per a l'abordatge de la violència masclista es fa necessari seguir apostant per operacionalitzar la intervenció en l'àmbit local i comarcal, posant l'èmfasi en la prevenció i el treball des de la proximitat amb les persones joves. El PAPJ 2017-2020 vol abordar el fenomen de la violència masclista des d'una perspectiva juvenil, estendre encara més l'ús d'unes pautes d'actuació comunes per al conjunt de professionals i donar suport als ens locals a fi que puguin portar a terme una intervenció adequada i facilitar, així, la contribució des de Joventut a l'erradicació de la xacra de la violència masclista.

En la mateixa línia de promoció de la igualtat efectiva entre les persones joves i el respecte a la diversitat s'emmarca l'aposta del PAPJ 2017-2020 per fer front a la situació de més vulnerabilitat de la població jove d'origen estranger (que representa el 21 % de la població jove), especialment d'origen extracomunitari. Una vulnerabilitat que es mostra tant en relació amb els estudis (proporció d'estudiants i nivell formatiu mitjà) com amb el treball (atur, qualificació de l'ocupació, ingressos, temporalitat, etc.) i que es tradueix en una taxa més alta de pobresa i precarietat de condicions materials d'existència d'aquest col·lectiu. Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 pretén impulsar mesures de caràcter estructural (i també conjunturals) que permetin afrontar les desigualtats relacionades amb l'origen i avançar cap a un model de societat intercultural.

D'una banda, es vol incorporar la perspectiva juvenil en totes les polítiques i actuacions adreçades al col·lectiu d'origen estranger, perquè es tinguin en compte les especificitats i les necessitats del col·lectiu jove, atenent el seu moment de cicle de vida. I, de l'altra, es vol afegir de manera explícita la perspectiva intercultural en el disseny i la implementació dels programes i serveis adreçats a la població jove en qualsevol dels àmbits (educatiu, laboral, salut, participació, cultura, lleure, etc.).

En aquest sentit, a més de l'enfocament de gènere i intercultural, el PAPJ 2017-2020 vol fer un èmfasi especial en l'atenció a totes les diversitats i desigualtats existents (diversitat sexual, funcional, cultural, religiosa, de gènere, d'origen, de classe social, etc.), conscient que la transició a la vida adulta es pot considerar una etapa de risc en termes d'exclusió social, però també que pot ser una font d'oportunitats per a la mobilitat social ascendent.

Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 aposta per incloure la perspectiva inclusiva de manera efectiva en el disseny i la implementació dels programes i serveis adreçats a la població jove en qualsevol dels àmbits (educatiu, laboral, salut, participació, cultura, lleure, etc.). En aquest sentit, el PAPJ pretén incorporar mesures i estratègies per facilitar l'accés de totes les persones joves, especialment les que estan en situació de més vulnerabilitat, que es troben més allunyades de l'Administració o en dispositius d'atenció molt específica, establint ponts i sinergies amb els programes i serveis de Joventut.

Una de les darreres novetats que incorpora el PAPJ 2017-2020 és una nova posició d'intervenció en matèria de salut. L'experiència pel que fa a la promoció de la salut entre el col·lectiu jove ha posat de manifest que l'enfocament i la metodologia utilitzats

contribueixen a un bon estat de salut d'una part de les persones joves. Però per al jovent les problemàtiques de salut del qual estan associades a un conjunt de constreyniments socials (condicions de vida i de treball adverses, com itineraris laborals inestables, amb elevats nivells de precarietat o amb feines pesades, mecàniques o amb poca autonomia personal, càrregues familiars, tasques reproductives i de cura, etc.) no es mostra prou efectiu. Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 incorpora com un aspecte fonamental l'abordatge dels canvis estructurals en diferents àmbits (educatiu, laboral, domiciliari, etc.), que són els que efectivament modificaran substancialment les seves condicions de vida.

A més a més d'aquest enfocament, el PAPJ 2017-2020 incorpora la voluntat de dur a terme una aproximació cap a un model salutogènic (Antonovsky, 1987) en la promoció de la salut jove. Un model de salut integral i centrat en els actius de benestar, i no tant en els factors de risc o factors protectors.

Aquest canvi d'enfocament del PAPJ 2017-2020 es basa en un model plantejat des de la pedagogia de la salut, en què l'educació emocional té un paper clau en la tria de la metodologia, ja que aquesta educació es considera un actiu per a la salut (Morgan i Ziglio, 2007) perquè sosté i potencia el benestar. Aquest enfocament pedagògic se centra a promoure la mirada d'educar per a la vida com a eix fonamental per al desenvolupament i creixement personal de les persones joves. Es tracta de poder treballar les emocions i les habilitats socioemocionals i altres elements que permetin als joves viure bé, afrontar la vida, entendre's i gestionar les emocions. El PAPJ 2017-2020 planteja la incorporació d'aquest treball d'habilitats al llarg de la vida de manera transversal en tots els àmbits, com una nova forma d'intervenció global que no només s'aborda en els programes que cal desplegar en matèria de salut.

I el darrer aspecte que cal destacar d'aquest PAPJ 2017-2020 és la seva aposta per avançar i aprofundir en un nou model d'administració relacional que contribueixi a la corresponsabilitat, la participació i l'apoderament de les persones joves.

Com ha quedat palès en el diagnòstic, les dades apunten que els mecanismes institucionals de participació democràtica cada vegada es consideren menys rellevants per al col·lectiu juvenil. En canvi, malgrat la seva posició perifèrica, les persones joves són ciutadanes actives i implicades políticament, com a mínim en nivells similars a la resta de la població. El col·lectiu jove no dirigeix només la seva implicació política als agents i organismes institucionals, sinó que les dades ens mostren una joventut que té

una implicació notable amb l'entorn i registra uns nivells de participació i una diversitat de repertoris que fan pensar que segueix cercant formes creatives per esdevenir un subjecte polític actiu.

Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 incorpora mesures i actuacions orientades a promoure la creació de nous espais d'interlocució, de diàleg i de construcció conjunta que s'adeqüin als nous repertoris i formes de participació del col·lectiu jove i en què les persones joves tinguin capacitat d'incidència i puguin prendre-hi part com a subjectes actius, al mateix temps que les administracions aprenen a cedir espais de poder i de decisió.

Al mateix temps, el pla també inclou actuacions i iniciatives orientades a facilitar la corresponsabilitat, la participació i l'apoderament de les persones joves, atenent i tenint en compte l'heterogeneïtat del col·lectiu i afavorint la posada en marxa d'itineraris participatius, que possibilitin la capacitat progressiva de tots els actors (joves i administració).

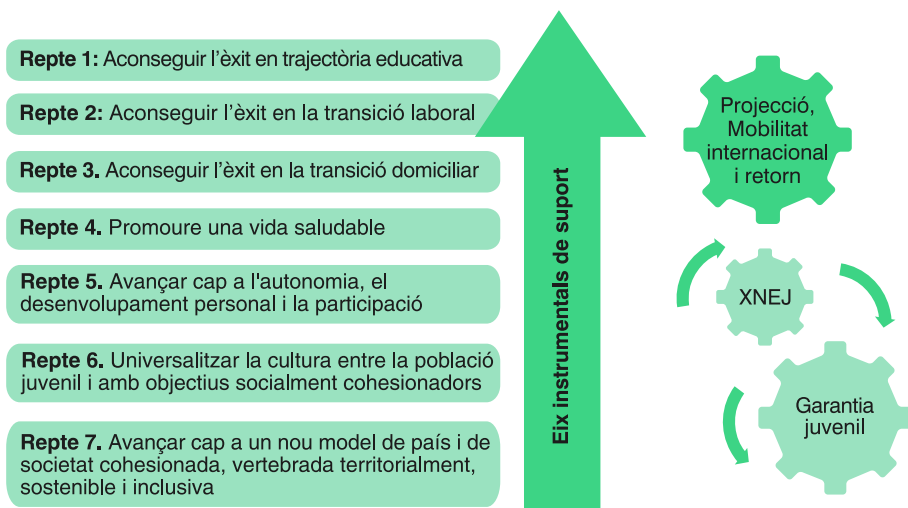
Val a dir que les novetats assenyalades no són, en cap cas, els únics aspectes rellevants que aborda el PAPJ 2017-2020. Aquestes idees que s'han destacat són algunes temàtiques en què el PAPJ planteja una nova orientació o enfocament i del qual es volia fer un especial esment. Més enllà d'aquestes novetats, el pla aborda en profunditat cada un dels reptes, recollint també noves aproximacions per incidir durant aquest període en tots els àmbits que afecten la vida de les persones joves. Àmbits i intervencions que són també fonamentals per a la realització del seu projecte de vida, per garantir els seus drets i per assegurar el seu benestar i les seves condicions materials.

5.2. L'estructura del Pla d'actuació de polítiques de joventut 2017-2020

Tal com posa de manifest el diagnòstic, han aflorat diverses situacions i fenòmens que afecten les persones joves. L'elevat índex d'atur (tot i la recuperació) i l'abandonament prematur dels estudis (malgrat les millores), la precarietat laboral, l'emigració juvenil per motius laborals, la baixa taxa d'emancipació domèstic, les situacions de vulnerabilitat que afecten les persones joves i la necessitat d'atenció de col·lectius específics, entre d'altres, demanen una actuació coordinada i integral, que serà el fonament de l'estructura de continguts i de les prioritats que aborda el PAPJ 2017-2020.

Com ja va succeir amb el PAPJ: Horitzó 2016, el PAPJ 2017-2020 es fonamenta en l'estructura dels reptes recollida al PNJ-Cat 2020, però introdueix un seguit de canvis per adaptar-se a les noves situacions detectades i donar resposta als fenòmens assenyalats:

- Es planteja abordar els set **reptes del PNJCat** 2011-2020 a partir de **35 objectius estratègics** amb els seus corresponents **128 objectius operatius**.
- Conté un **eix instrumental de suport**, que recull les línies d'actuació que desplega la Generalitat per acompanyar el desenvolupament de les polítiques adreçades a les persones joves.
- Inclou **tres iniciatives transversals**, que, per la seva naturalesa, han de configurar-se de manera integral a partir de l'articulació de les actuacions i programes previstos als reptes abans assenyalats:
 - la Xarxa Nacional d'Emancipació juvenil (en endavant, XNEJ)
 - la Garantia Juvenil
 - la projecció, la mobilitat internacional i el retorn jove
- Incorpora una nova eina per al seu desplegament, la **Cartera de serveis**, que recollirà de forma ordenada i sistematitzada els recursos dels departaments de la Generalitat adreçats a la població juvenil i als professionals que treballen amb joves.

Més enllà de la incorporació de la Cartera de serveis com un nou instrument al servei del desplegament del PAPJ 2017-2020, hi ha altres aspectes del PAPJ 2017-2020 que, tot i coincidir bàsicament amb l'estructura de continguts establerta en el PAPJ: Horitzó 2016, assenyalen un canvi d'orientació o d'enfocament en les mesures i les actuacions que inclouran.

D'una banda, pel que fa als **objectius**, tot i que segueixen estant estructurats segons els set reptes del PNJCat 2020, incorporen canvis en l'enfocament o objectius nous, en resposta a les situacions i fenòmens assenyalats al diagnòstic o a la prioritització feta pels departaments de la Generalitat per a aquest nou període de desplegament. Alguns dels canvis destacats en els objectius del PAPJ 2017-2020 són:

- Es modifica l'objectiu estratègic 9: «Avançar cap a un model productiu basat en la innovació, el coneixement, la igualtat d'oportunitats», afegint-hi el concepte d'equilibri territorial, per tal d'ampliar l'abast de l'objectiu i poder incorporar totes les actuacions i mesures destinades a avançar cap a un model productiu que vetlla i contribueix, també, a la vertebració territorial.
- S'inclouen dos objectius operatius procedents del repte 7 dins l'esmentat objectiu estratègic 9, que pretenen promoure mesures concretes per a la creació d'activitat econòmica i d'oportunitats laborals per a les persones joves en el medi rural:
 - «9.4. Implantar mesures que incentivin l'emprenedoria, la innovació, el treball autònom i la creació d'empreses en el món rural per facilitar que les persones joves puguin tirar endavant iniciatives adequades al seu nivell de formació».
 - «9.5. Promoure empreses i cooperatives de serveis agrícoles, ramaders i forestals, per fomentar ocupació entre el jovent del món rural».
- Es modifica l'objectiu operatiu 13.1.: «Promoure les iniciatives que plantegin noves modalitats d'accés i tinença dels habitatges», afegint-hi el concepte especialment entre els ens locals, per tal de concretar a qui va adreçat l'objectiu i destacar el paper rellevant que els ens locals han de tenir en les mesures i actuacions que es desplegaran.
- Es modifica el nom del repte 5: «Avançar cap a l'autonomia, el desenvolupament personal i la participació de les persones joves en l'àmbit col·lectiu» i se substitueix per: «Avançar cap a la corresponsabilitat, l'apoderament i la participació de les persones joves en l'àmbit col·lectiu». El PAPJ 2017-2020

té com a objectiu situar el jove al centre de les polítiques de joventut i, per tant, vol posar un especial èmfasi a establir mesures per augmentar la seva corresponsabilitat, apoderament i participació en el disseny i en la implementació de les polítiques que l'afecten, com a jove i com a ciutadà.

- S'incorporen dos nous objectius operatius dins l'objectiu estratègic 30 per promoure la igualtat d'oportunitats, l'eliminació de desigualtats i la inclusió social de les persones joves, que pretenen impulsar i materialitzar dues de les apostes a què hem fet referència en l'apartat anterior. D'una banda, la incorporació de la perspectiva inclusiva, en especial, la perspectiva de gènere, en el disseny i la posada en marxa dels programes, projectes i serveis adreçats al col·lectiu jove. I, de l'altra, la creació de ponts i eines entre els serveis d'atenció especialitzada i els programes generalistes de joventut.
 - «30.9. Incorporar en el disseny de programes i serveis de joventut la perspectiva inclusiva, especialment, la perspectiva de gènere».
 - «30.10. Crear eines, canals de derivació i espais de treball conjunt entre els serveis d'atenció especialitzada a col·lectius joves amb més vulnerabilitat i els serveis i programes generalistes per a joves».

D'altra banda, pel que fa a l'**eix instrumental de suport**, tot i que manté bàsicament la mateixa estructura que el PAPJ: Horitzó 2016, incorpora uns quants canvis en els seus àmbits per reflectir la prioritització feta pels departaments de la Generalitat per a aquest nou període de desplegament. Alguns dels canvis destacats en l'eix instrumental de suport són:

- Es modifica l'àmbit 3: «Difusió/accés a serveis adreçats a joves», afegint-hi el concepte de transparència, per tal d'ampliar l'abast de l'àmbit i poder incorporar-hi totes les actuacions i mesures destinades a millorar la rendició de comptes i a augmentar el volum i la qualitat de les dades obertes en matèria de joventut.
- Es modifiquen els tres subàmbits existents dins de l'àmbit 3, d'una banda, per tal de fer visible la posada en marxa de noves eines TIC per ser presents als espais i xarxes on es troben les persones joves, donar-los a conèixer els programes existents i fer-los partícips d'aquests. I de l'altra, per incorporar les noves eines de transparència i de rendició de comptes (així com altres eines) que es posin en marxa durant el desplegament del PAPJ 2017-2020:

- «3.1. Recursos web adreçats a joves»
 - «3.2. Xarxes socials adreçades a joves»
 - «3.3. Altres eines de difusió i transparència»
- Es modifica l'àmbit 4: «Relacions internacionals en matèria de joventut», afegint-hi el concepte de cooperació, per tal de reflectir l'aposta de l'actual PAPJ per impulsar nous projectes de cooperació internacional vinculats a joves.

Pel que fa a les **iniciatives transversals**, tot i que el PAPJ 2017-2020 manté una estructura similar a la del PAPJ: Horitzó 2016, sí que incorpora uns quants canvis en l'enfocament i el contingut de les iniciatives. Aquests canvis es deuen a la voluntat del pla de donar resposta a alguns dels nous fenòmens detectats al llarg d'aquests anys i també pretenen reflectir les noves prioritats dels departaments de la Generalitat per a aquest període 2017-2020:

- Es modifica la iniciativa transversal anomenada: «Mobilitat internacional i migració», i se substitueix per: «Projecció, mobilitat internacional i retorn jove». Aquest canvi pretén reflectir, d'una banda, l'aposta del PAPJ 2017-2020 per afavorir la projecció i la presència internacional de les entitats juvenils i del moviment juvenil organitzat, per tal que puguin participar i interaccionar en l'àmbit internacional amb les xarxes, organitzacions o projectes que els puguin interessar. De l'altra, aquest canvi vol mostrar l'aposta del PAPJ 2017-2020 per desplegar les mesures necessàries que puguin acompanyar la mobilitat internacional i la migració juvenil tenint en compte les tres etapes del moviment migratori (sortida, estada i retorn), assegurant que el projecte migratori es porta a terme amb garanties i posant un especial èmfasi a generar les oportunitats i les condicions per al retorn.
- Pel que fa a la iniciativa de la Garantia Juvenil, tot i que no se'n modifica el nom respecte al PAPJ:Horitzó 2016, sí que cal assenyalar que l'enfocament per al nou període presenta algunes diferències respecte a la implementació feta fins al 2016, donat que la iniciativa europea que hi dona cobertura entra en una nova fase de desplegament i de suport. Aquests canvis s'abordaran amb més concreció en l'apartat corresponent.
- Pel que fa a la iniciativa transversal de la Xarxa Nacional d'Emancipació, tampoc se'n modifica el títol respecte al PAPJ: Horitzó 2016, però sí que incorpora nous elements per al seu impuls i desplegament, que difereixen del que es

va fer fins al 2016. Aquests canvis aportaran més cobertura de l'atenció desplegada des de la XNEJ i una millora en la qualitat dels serveis que s'abordarà en detall en l'apartat corresponent.

I, en darrer lloc, el PAPJ 2017-2020 incorpora com a aspecte nou la **Cartera de serveis**, una nova eina per al desplegament del PAPJ 2017-2020 i al servei de la població juvenil i els professionals que treballen amb joves.

A més a més dels elements descrits, el PAPJ 2017-2020 incorporarà un **programa anual** per a cada any de vigència del pla. En aquest cas, inclou el programa anual corresponent al 2017. Aquest programa es forma a principis de cada any de vigència del pla d'actuació amb les actuacions concretes en matèria de joventut que desplegaran els departaments de la Generalitat per a l'assoliment dels objectius plantejats al PAPJ 2017-2020, així com les mesures específiques relatives a les iniciatives transversals i a l'eix instrumental de suport.

Val a dir que aquest programa anual és de caràcter **dinàmic** i els departaments de la Generalitat l'ampliaran amb noves actuacions al llarg de cada any en curs, sigui perquè es tracta d'actuacions que no estaven encara prou configurades en el moment de l'elaboració del programa anual o sigui perquè neixen com a resposta específica a les necessitats, demandes o nous fenòmens que puguin aflorar durant el desplegament anual del programa.

5.3. Anàlisi de les prioritats del PAPJ 2017-2020: reptes, eix instrumental i iniciatives transversals

El Pla d'actuació de polítiques de joventut d'enguany estableix les prioritats que cal abordar des del 2017 fins al 2020, amb l'objectiu de fer front a les necessitats i els fenòmens que afecten i que caracteritzen el col·lectiu jove.

Parteix de l'anàlisi de les actuacions desplegades fins al moment, del grau d'èxit i d'incidència d'aquestes mesures i de la detecció de buits d'intervenció o de noves necessitats que cal abordar. Tot plegat és el que dona forma al PAPJ 2017-2020, que, més enllà d'algunes de les novetats ja apuntades, inclou noves mesures i eines en tots els àmbits de la vida de les persones joves per generar oportunitats per a la igualtat, garantir els seus drets socials i de ciutadania i fer possible el desenvolupament del seu projecte de vida.

Unes prioritats que es construeixen des del consens i des de la col·laboració interdepartamental, aspecte clau per aconseguir l'enfocament integral que les polítiques de joventut necessiten.

I unes mesures que volen desplegar-se situant el jove al centre, com a subjecte actiu i protagonista de les polítiques i dels programes que s'han de desplegar.

Les prioritats i principals mesures que es descriuran a continuació seran desplegades al llarg de tota la vigència del PAPJ 2017-2020. Algunes ja es materialitzaran en actuacions concretes dins el programa anual del 2017 i a d'altres se'ls donarà forma al llarg del període del pla per dur a terme la seva implementació un cop estiguin ben articulades i definides. Totes han de fer possible avançar en les fites i en l'assoliment dels reptes que es van marcar tots els agents que intervenen en les polítiques de joventut fins al 2020.

Repte 1: aconseguir l'èxit en la trajectòria educativa de les persones joves

Un dels principals reptes del PAPJ 2017-2020 és fer possible l'èxit en la trajectòria educativa del jovent. Aquest és un dels moments clau en la vida d'una persona jove. Un moment del cicle vital que condicionarà la seva trajectòria futura i les seves condicions per a l'emancipació i per a la realització del seu projecte de vida. Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 posa un especial èmfasi en les mesures que cal desplegar en aquest àmbit.

Un dels aspectes prioritaris que el PAPJ 2017-2020 vol reforçar són totes les mesures orientades a reduir l'**abandonament prematur dels estudis i augmentar el nombre de joves amb estudis postobligatoris**.

En aquest sentit, el pla aposta per orientar, apoderar i acompanyar la persona jove en el seu procés educatiu com una de les claus de l'èxit en la seva trajectòria. I planteja fer-ho a través de la **construcció d'una estratègia comuna orientadora** i d'un **model d'orientació** que pugui acompanyar les persones durant la seva etapa juvenil (i, també, al llarg de la vida). Una orientació de qualitat, adaptada a les necessitats de la persona jove i que pugui atendre tant els joves que encara estan en el sistema educatiu, en qualsevol dels seus nivells (obligatori, postobligatori o superior), com els que ja n'han sortit.

Aquest model d'orientació i aquesta estratègia comuna implica un reforç del treball conjunt entre totes les institucions que intervenen en els diferents moments de la trajectòria educativa dels joves (ESO, batxillerat, formació professional, universitats) o que acompanyen joves i hi treballen (SOC, àrees de Joventut, etc.), per garantir la coordinació, la complementarietat de la intervenció i afavorir el treball en xarxa.

En aquest sentit, el PAPJ posa la XNEJ i tot el seu potencial d'orientació i acompanyament de les persones joves al servei d'avançar en aquest model.

Una de les mesures destacades per augmentar el nombre de joves amb formació postobligatòria és el reforç i desplegament dels programes de noves oportunitats adreçats especialment als joves en situació de més vulnerabilitat, amb baixa qualificació i amb itineraris disruptius, per tal d'afavorir el seu retorn al sistema educatiu. Una altra de les mesures que el PAPJ vol reforçar, que es troba a cavall entre el repte 1 i el repte 2, són els programes de transició escola-treball (TET), com a projectes cabdals per a l'acompanyament a les persones joves amb trajectòries de més dificultat, amb l'objectiu de millorar-ne l'ocupabilitat i facilitar-los la trajectòria laboral amb garanties. Un aspecte complementari a aquest impuls és el reforç i el suport a

les xarxes TET existents en el territori com a eines que possibiliten la coordinació entre els professionals, la posada en comú dels aprenentatges i la transversalitat dels recursos al servei d'aquests programes.

Una altra de les mesures en aquesta línia és donar un nou impuls a la formació professional dual i en alternança. Des de la seva posada en marxa el 2012, i amb l'obtenció d'uns bons resultats (de 250 participants a més de 10.000, amb un 70% d'inserció laboral), la voluntat és reforçar aquesta formació i introduir les millores detectades al llarg d'aquests cinc anys d'implementació.

Un altre dels aspectes prioritaris que el pla vol reforçar és l'impuls de la prospecció i de les projeccions del mercat de treball català com una de les eines per incorporar **noves formacions o titulacions per avançar cap a una societat del coneixement i un nou model productiu**. El PAPJ vol contribuir a la detecció de sectors emergents i de noves professions que permetin adaptar millor la formació de les persones joves i afavoreixin la seva futura ocupabilitat.

El pla també es planteja afrontar el biaix de gènere existent en algunes de les vocacions i disciplines, especialment en les anomenades STEM (science, technology, engineering and mathematics), les vocacions industrials i les vocacions científiques. Les mesures que cal incorporar en aquest sentit pretenen ser una via per avançar cap a la igualtat d'oportunitats i fer visible l'univers femení en tots els camps de coneixement.

El pla també aposta per avançar i assegurar un model d'accés i de garantia d'igualtat pel que fa als estudis superiors, per assegurar que cap persona quedi fora de la universitat degut a motius econòmics.

El PAPJ, a més a més, vol fer un especial èmfasi al foment de la participació de les persones joves en el marc de l'educació, sigui obligatòria, postobligatòria o superior. Per això, incorpora mesures per impulsar programes que afavoreixin el protagonisme de la persona jove en el seu entorn educatiu (aula, centre, universitat, entorn).

En aquest sentit, el PAPJ 2017-2020 també fa especial atenció en la promoció de l'educació en el lleure de qualitat i accessible a tothom, incorporant actuacions i programes de suport i reconeixement a l'educació no formal com a agent estratègic en la formació integral de les persones joves i generador d'espais i relacions inclusives.

A continuació es detallen els objectius estratègics i operatius en què es concreta el repte 1 i que s'abordaran durant el període de desplegament del PAPJ 2017-2020.

Objectius estratègics i operatius del repte 1

1. Reduir el fracàs escolar, l'abandonament prematur i l'efecte de les desigualtats socials i territorials dins del sistema educatiu.

1.1. Facilitar l'accés, el retorn, la permanència en el sistema educatiu i la finalització amb èxit dels estudis de les persones joves.

1.2. Atendre la diversitat de l'alumnat dins del sistema educatiu, donant resposta a les diferents necessitats, les especificitats i els punts de partida desiguals de les persones joves.

1.3. Combatre els biaixos sexistes o androcèntrics presents tant en l'educació formal com en la no formal, posant una atenció especial en l'ús de llenguatge sexista i les relacions desiguals i subordinades pels rols de gènere.

1.4. Combatre el racisme i la discriminació dins del sistema educatiu a través del treball amb l'alumnat, els centres educatius, les famílies i les entitats d'educació no formal.

1.5. Dotar dels recursos necessaris els professionals de l'àmbit educatiu per dur a terme la seva tasca.

2. Desenvolupar una oferta formativa de qualitat en tots els nivells del sistema educatiu.

2.1. Desenvolupar noves formacions o titulacions per avançar cap a una societat del coneixement i un nou model productiu, a partir de la detecció de sectors emergents.

2.2. Impulsar l'aprenentatge de qualitat de tres llengües en el marc del sistema educatiu reglat.

2.3. Impulsar la innovació i l'ús de les TIC en tots els nivells del sistema educatiu i en tots els aspectes del procés d'aprenentatge, com a eina didàctica complementària.

2.4. Estendre l'ús dels programes d'intercanvi i de mobilitat internacional al llarg de la trajectòria educativa de les persones joves com a experiències que milloren la qualitat de la formació de la persona.

- 2.5. Impulsar el reconeixement social dels estudis postobligatoris, especialment de la formació professional.
- 2.6. Potenciar la formació professional en alternança simple i dual.

3. Impulsar l'aprenentatge de competències instrumentals, habilitats i valors entre les persones joves i el rol de tots els agents implicats en el procés educatiu.

3.1. Promoure la interrelació, la coordinació, i el treball i l'aprenentatge en xarxa de tots els agents corresponsables de la formació integral de les persones joves (centres educatius, comunitat, família, els mateixos joves, teixit social, econòmic i comunitari, grup d'iguals, TIC, mitjans de comunicació, etc.).

3.2. Treballar les competències instrumentals, els valors i les habilitats dels joves desenvolupant actuacions en diversos formats i amb la implicació dels diversos agents (associacionisme educatiu i esportiu, grup d'iguals, comunitat i famílies).

3.3. Fomentar les metodologies que promoguin el compromís cívic i incrementin el capital social i associatiu, com l'Aprenentatge Servei (ApS), entre d'altres.

4. Orientar, apoderar i acompanyar la persona jove en el seu procés educatiu, a fi d'afavorir la realització del seu projecte de vida i la seva autonomia personal.

4.1. Garantir a les persones joves l'assessorament i l'orientació acadèmics per facilitar la presa de decisions i la planificació del propi itinerari formatiu.

4.2. Apoderar i conscienciar les persones joves de la seva responsabilitat i protagonisme en el propi procés d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu.

4.3. Impulsar espais i canals de participació de les persones joves en tots els nivells del sistema educatiu (especialment en l'ensenyament postobligatori: batxillerat, CFGM, CFGS i estudis universitaris) per possibilitar la seva participació i implicació.

5. Vetllar per una educació en el lleure de qualitat i accessible a tothom i promoure-la.

5.1. Vetllar per la qualitat i l'accés a les activitats d'educació en el lleure.

5.2. Vetllar per la qualitat i el rigor en la formació dels educadors i educadores en el lleure.

5.3. Regular normativament les instal·lacions juvenils, vetllar pel compliment de les normes i promoure la Xarxa Catalana d'Instal·lacions Juvenils i fomentar aquests espais com a lloc on es fan activitats pròpies del temps de lleure que promouen el creixement integral de la persona.

5.4. Donar suport i reconeixement a l'associacionisme educatiu com a agent estratègic en la formació integral de les persones joves i generador d'espais i relacions inclusives.

REPTE 2: aconseguir l'èxit en la trajectòria laboral de les persones joves

Una de les apostes del PAPJ 2017-2020 és avançar en la transformació del model productiu i laboral català en un model més social i just, que ofereixi més ocupacions i millors i que reforci les polítiques adreçades a facilitar les transicions a la vida adulta i a millorar les condicions de vida de les noves generacions.

Aquest plantejament s'alineja amb el marc estratègic i la resta d'eines de planificació existents en l'àmbit de la Generalitat que aborden aquest àmbit i que també aposten per aquesta transformació del model productiu:

- L'Estratègia Catalunya (ECAT) 2020
- El Pla general d'ocupació de Catalunya – Estratègia catalana per a l'ocupació (ECO) 2012-2020
- El Programa operatiu de Catalunya del Fons Social Europeu 2014-2020
- Les Bases per a l'estratègia d'ocupació juvenil a Catalunya. Garantia Juvenil 2014-2020
- El Pacte nacional per a la indústria
- El Pla de desenvolupament de polítiques d'ocupació de Catalunya 2017-2018 (PDPO)

I no només això, sinó que la majoria plantegen com a col·lectiu prioritari d'intervenció el col·lectiu juvenil, com és el cas del Programa operatiu de Catalunya del Fons Social Europeu 2014-2020, el Pla general d'ocupació de Catalunya – Estratègia catalana per a l'ocupació (ECO) 2012-2020, en què un dels col·lectius d'intervenció prioritària són les persones menors de 30 anys; les Bases per a l'estratègia d'ocupació juvenil a Catalunya. Garantia Juvenil 2014-2020, específicament adreçada al

col·lectiu jove, o el PDPO 2017-2018, que incorpora el col·lectiu juvenil com un dels col·lectius prioritaris (a més de les dones i les persones de més de 30 anys en situació d'especial vulnerabilitat) i que també inclou entre els objectius principals l'impuls de les polítiques d'ocupació juvenil.

A més a més, el PAPJ 2017-2020 aposta per desplegar estratègies i programes específics per adaptar-se a les casuístiques i necessitats de cada un dels perfils de joves. Donada l'heterogeneïtat del col·lectiu juvenil, les situacions d'activitat i les condicions laborals de les persones joves mostren desigualtats internes profundes en funció del sexe, l'origen, la franja d'edat o el nivell d'estudis, entre d'altres. Per això, el pla incorpora mesures específiques i adaptades que contribueixen a l'èxit en la trajectòria laboral de cada jove i a analitzar la cobertura i assegurar-se de no deixar sense recurs cap perfil.

Un altre aspecte fonamental que aborda el PAPJ 2017-2020 és la incorporació d'actuacions per a l'abordatge de la precarietat laboral, la millora de les condicions laborals del col·lectiu jove i la prevenció de riscos. En aquest sentit, el pla vol implicar els agents socials (patronals i sindicats) i les entitats juvenils en la definició i la posada en marxa d'un acord global pel treball digne i contra la precarietat juvenil.

I en la mateixa línia d'avançar cap a la transformació del model productiu i laboral català en un model més social i just, el PAPJ 2017-2020 vol impulsar models productius que incorporin la perspectiva de gènere, per superar, així, la reproducció de models, rols i estereotips tradicionals de gènere i la divisió sexual del treball. En aquest sentit, un dels models empresarials que el PAPJ impulsa és el d'economia cooperativa, entenent que s'esdevenen fórmules empresarials que contribueixen a un model productiu més democràtic i socialment sostenible. Així doncs, el pla incorpora mesures i actuacions per al suport a l'emprenedoria social, el cooperativisme i l'economia social entre les persones joves com a projectes amb un valor social afegit que han de contribuir a avançar cap a una economia sostenible socialment. En aquest sentit es preveu reforçar el treball conjunt entre els professionals i serveis d'aquest àmbit i els professionals que treballen amb joves, amb l'objectiu de generar sinergies i posar en marxa col·laboracions i projectes conjunts.

També, pel que fa al model productiu, el PAPJ 2017-2020 aposta per avançar cap a un model basat en la innovació i el coneixement. Per això, incorpora mesures per a l'establiment de vincles entre l'àmbit universitari i el sistema productiu, per potenciar el paper de les STEM, de la recerca i l'R+D+I i la seva

aplicació en el model productiu. També inclou actuacions adreçades a augmentar la innovació del sistema productiu català i a promoure l'emprenedoria entre les persones joves, incentivant les empreses emergents industrials i tecnològiques en lloc de l'anomenada indústria bruta.

I, en darrer lloc, el PAPJ 2017-2020 també aposta per un model productiu que facilita i promou la vertebració territorial. Donada l'emigració jove que es produeix de medi rural cap a medi urbà, aquest repte també incorpora mesures específiques per reforçar la creació d'oportunitats laborals i enfortir el teixit socioeconòmic en el medi rural, per tal que el col·lectiu juvenil que vulgui, pugui retornar (o instal·lar-se per primer cop) en el medi rural per realitzar el seu projecte de vida.

A continuació es detallen els objectius estratègics i operatius en què es concreta el repte 2 i que s'abordaran durant el període de desplegament del PAPJ 2017-2020.

Objectius estratègics i operatius del repte 2

6 . Millorar l'ocupabilitat de les persones joves per ampliar les seves oportunitats d'accés al treball i la realització del propi projecte professional en igualtat d'oportunitats.

6.1. Desplegar programes de segona oportunitat per a joves amb baixa qualificació que faciliti el seu retorn al sistema educatiu i el seu accés al mercat laboral.

6.2. Dissenyar una oferta formativa integrada a les necessitats del mercat de treball, les territorials i les sectorials, i a les qualificacions professionals de les persones joves.

6.3. Establir un sistema integrat d'informació i orientació professional que atengui les necessitats i les especificitats del col·lectiu jove.

6.4. Promoure les pràctiques laborals i no laborals de les persones joves.

6.5. Dissenyar un mecanisme integrat de reconeixement i acreditació de competències professionals que tingui en compte la formació no reglada.

6.6. Fomentar els intercanvis i els programes internacionals com a millora de l'ocupabilitat de la població jove.

7. Promoure la millora de les condicions de treball de les persones joves.

7.1. Reduir la precarietat laboral juvenil, incidint en la sinistralitat laboral, l'ocupació submergida, la igualtat d'oportunitats i la temporalitat.

7.2. Garantir que la Inspecció de Treball de Catalunya (ITC) en les seves funcions de vigilància i control de les condicions de treball i salut que puguin comportar riscos psicosocials, tingui en compte les persones joves com a col·lectiu susceptible de ser més vulnerable en el mercat de treball.

7.3. Augmentar el control que la ITC exerceix sobre la contractació en pràctiques i la formació de les persones joves.

7.4. Formar, informar i sensibilitzar la població juvenil en el funcionament del mercat laboral i els drets laborals.

8. Impulsar l'aparició i la continuïtat de projectes d'emprenedoria jove i emprenedoria social.

8.1. Fomentar l'esperit emprenedor entre les persones joves com una oportunitat de desenvolupament professional en les diferents etapes educatives, especialment en l'educació postobligatòria i la superior.

8.2. Implementar mecanismes específics d'informació, formació i assessorament a la població jove emprenedora que incorporin la perspectiva de gènere i les necessitats específiques del territori i dels diferents perfils formatius.

8.3. Facilitar recursos tècnics, econòmics i en infraestructures per a la creació de projectes i iniciatives d'emprenedoria jove i emprenedoria social.

9. Avançar cap a un model productiu basat en la innovació, el coneixement, la igualtat d'oportunitats i l'equilibri territorial.

9.1. Establir vincles entre l'àmbit universitari i el sistema productiu, potenciar el paper de la recerca i l'R+D+I per ampliar la innovació del sistema productiu català.

9.2. Incorporar la perspectiva de gènere en el sistema productiu per avançar cap a la igualtat efectiva entre homes i dones joves en el mercat de treball, atenant tant l'esfera productiva com la

reproductiva i incorporant mecanismes per fomentar la responsabilitat i nous models d'organització empresarials.

9.3. Donar suport a l'emprenedoria social, el cooperativisme i l'economia social entre les persones joves com a projectes amb un valor social afegit que contribueixen a avançar cap a una economia sostenible socialment.

9.4. Implantar mesures que incentivin l'emprenedoria, la innovació, el treball autònom i la creació d'empreses en el món rural per facilitar que les persones joves puguin tirar endavant iniciatives adequades al seu nivell de formació.

9.5. Promoure empreses i cooperatives de serveis agrícoles, ramaders i forestals, per fomentar ocupació entre el jovent del món rural.

10. Fomentar la contractació juvenil atenent les necessitats específiques existents en el col·lectiu juvenil (nivells de qualificació i experiència professional, diversitat funcional, més vulnerabilitat, etc.).

10.1. Facilitar l'accés a la primera feina i la inserció laboral de les persones joves en situació d'atur, especialment en el cas dels aturats de llarga durada.

10.2. Afavorir la inserció laboral de les persones joves amb discapacitat o malaltia mental, posant una atenció especial a la seva incorporació en una empresa ordinària o en els processos de transició dels CET.

10.3. Facilitar la inserció sociolaboral de les persones joves en situació més vulnerable socialment.

10.4. Generar oportunitats per a la contractació de joves amb titulació universitària o que estiguin altament qualificats a les empreses.

10.5. Impulsar el treball autònom i per compte propi entre les persones joves.

REpte 3: aconseguir l'èxit en la transició domiciliària de les persones joves

La millora de la taxa d'emancipació juvenil i la facilitació de l'accés a l'habitatge del col·lectiu jove és una de les prioritats del PAPJ 2017-2020.

Com a conseqüència de la crisi, el PAPJ: Horitzó 2016 va centrar gran part dels seus esforços a construir mesures i actuaci-

ons per promoure el manteniment de l'habitatge i evitar-ne la pèrdua a les persones joves, especialment aquelles en situació de més vulnerabilitat.

Aquest nou PAPJ, malgrat que segueix incorporant mesures i actuacions adreçades al col·lectiu jove en situació de més vulnerabilitat, posa també l'accent en la reorientació de mesures cap a l'impuls de l'accés a l'habitatge, i així ho deixarà palès el Pla territorial sectorial d'habitatge (PTSH), que es troba en procés d'elaboració.

A més a més, aquesta aposta pretén anar més enllà de la incorporació de mesures conjunturals, ja que preveu mesures de caràcter estructural orientades a l'increment del parc públic, que és un aspecte fonamental per poder incidir sobre la situació actual del mercat de l'habitatge. Entre aquestes mesures, cal destacar:

- La promoció pública d'habitatge de lloguer
- La construcció de nous habitatges socials
- L'ampliació de les tipologies de tinença
- La compra de pisos a entitats financeres
- L'augment del parc privat disponible

Així mateix, el PAPJ 2017-2020 també incorpora mesures immediates per facilitar l'accés del col·lectiu jove a l'habitatge, especialment en règim de lloguer. Això es farà a través d'un nou enfocament en els ajuts per al pagament de l'habitatge, amb un augment important dels recursos destinats a la població jove, ja que serà una prioritat dins de les convocatòries i a qui es destinarà el 30% dels ajuts.

El PAPJ 2017-2020 també incorpora mesures i actuacions centrades en l'impuls de les noves formes d'accés i de tinença d'habitatge. Es pretén, d'una banda, promoure el coneixement i l'impuls des dels ens locals de les noves formes d'accés o de tinença de l'habitatge (compartir pis, masoveria, cooperatives en cessió d'ús, etc.). I, de l'altra, donar a conèixer al col·lectiu juvenil (i als professionals que treballen amb joves) aquestes formes d'accés i de tinença d'habitatge més flexibles.

En aquest sentit, un altre aspecte que inclou el PAPJ 2017-2020 que cal destacar és el desenvolupament de mesures per atendre millor les necessitats d'assessorament i d'intermediació de les persones joves en matèria d'habitatge arreu del territori. Aquest impuls implicarà també un reforç del treball conjunt entre totes

les institucions que intervenen en l'àmbit de l'habitatge o que acompanyen joves i hi treballen, per garantir la coordinació i la complementarietat de la intervenció i afavorir el treball en xarxa. A continuació es detallen els objectius estratègics i operatius en què es concreta el repte 3 i que s'abordaran durant el període de desplegament del PAPJ 2017-2020.

Objectius estratègics i operatius del repte 3

11. Impulsar i facilitar l'accés a l'habitatge de lloguer, com a modalitat de tinença més flexible i amb més capacitat d'adaptació a les necessitats juvenils.

11.1. Facilitar l'accés a les prestacions per al pagament de l'habitatge de lloguer a les persones joves.

11.2. Augmentar el parc de lloguer, en especial, el parc de lloguer social per a l'obtenció d'habitatges a preus assequibles.

11.3. Incorporar noves fórmules contractuals de lloguer que atenguin les necessitats de la població juvenil d'acord amb el marc normatiu i vetllant sempre per les bones pràctiques

11.4. Impulsar mesures per avançar cap a l'exempció fiscal dels ajuts al lloguer.

12. Vetllar per l'accés, el manteniment de l'habitatge i evitar-ne la pèrdua a les persones joves, especialment aquelles en situació de més vulnerabilitat.

12.1. Facilitar l'accés als ajuts extraordinaris per al pagament de quotes de lloguer o de la hipoteca a unitats de convivència amb ingressos molt baixos i joves aturats de llarga durada.

12.2. Facilitar el manteniment dels joves inquilins d'habitatges públics en règim de lloguer mitjançant els ajuts implícits i altres formes de coordinació amb les àrees bàsiques de serveis socials.

12.3. Proposar mesures legislatives, en el debat hipotecari, per pal·liar la situació actual, en especial les referides al sobreendeutament de les famílies.

12.4. Facilitar l'accés a la prestació econòmica d'especial urgència per al pagament de l'habitatge de persones joves en risc d'exclusió social.

12.5. Potenciar el sistema d'accés a l'habitatge per situacions d'emergència social a través de les meses d'emergències.

12.6. Potenciar i optimitzar els recursos a la xarxa d'habitatges d'inclusió social per permetre l'accés a l'habitatge a les persones amb més risc d'exclusió social residencial.

12.7. Millorar les oportunitats d'accés a l'habitatge de les persones joves amb discapacitat.

12.8. Simplificar i flexibilitzar els processos d'adjudicació del parc d'habitatge públic perquè els joves que ho necessitin hi puguin accedir al més aviat possible.

12.9. Facilitar l'adquisició d'habitatges a les persones joves mitjançant avantatges fiscals.

12.10. Impulsar la coordinació i corresponsabilitat de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals en el desplegament de les mesures adreçades a joves en situació vulnerable.

13. Impulsar el desenvolupament de nous models d'accés i tinença d'habitatge, mitjançant la col·laboració pública i privada, tenint en compte les diferents tipologies de joves i les seves necessitats.

13.1. Promoure les iniciatives que plantegin noves modalitats d'accés i tinença dels habitatges, especialment entre els ens locals.

13.2. Donar a conèixer entre les persones joves els nous models d'ús i tinença d'habitatge emergents com a estratègies d'allotjament més sostenibles.

14. Crear i millorar els espais d'informació, mediació i intermediació entre Administració, propietaris i joves.

14.1. Vetllar per l'adequació dels espais de mediació d'habitatges a les necessitats d'emancipació juvenil incorporant-hi l'avaluació contínua d'aquests serveis.

14.2. Donar a conèixer els recursos existents en matèria d'habitatge per a joves, i els drets i deures dels arrendataris, etc.

14.3. Atendre les necessitats d'assessorament i d'intermediació de les persones joves arreu del territori, especialment per evitar desnonaments.

14.4. Ampliar arreu del territori el servei d'assessorament i d'intermediació sobre el deute hipotecari per als joves amb dificultat de pagament hipotecari.

REpte 4: promoure una vida saludable de les persones joves

Una de les novetats que incorpora el PAPJ 2017-2020 és una nova actitud d'intervenció en matèria de salut.

D'una banda, perquè el PAPJ 2017-2020 inclou l'abordatge dels canvis estructurals en diferents àmbits (educatiu, laboral, domiciliar, etc.) com a aspectes fonamentals per a la salut i que modifiquen substancialment les condicions de vida de les persones joves i el seu benestar.

De l'altra, perquè el PAPJ 2017-2020 pretén avançar cap a un model salutogènic, entès com un model de salut integral i centrat en els actius de benestar. Aquest canvi d'enfocament del PAPJ 2017-2020 suposa incloure noves mesures i actuacions que treballin la salut emocional de les persones joves i que incorporin l'educació emocional com un actiu per a la salut, ja que afavoreix i promou el benestar.

Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 incorpora l'ús de noves metodologies centrades en la perspectiva d'educar per a la vida com a eix fonamental per al desenvolupament i creixement personal de les persones joves. Aquestes metodologies es concretaran en el desplegament de mesures i actuacions que permetin treballar les habilitats per a la vida i abordar les emocions i les habilitats socioemocionals, així com altres elements que han de permetre als joves viure bé, afrontar la vida, entendre's i gestionar els entrebancs i conflictes.

A més a més, el PAPJ 2017-2020 aposta per ubicar la persona jove al centre de la definició dels serveis o de l'atenció en matèria de salut. Donar el protagonisme al jovent és un aspecte fonamental per apropar i adaptar els programes de salut a les seves necessitats i per garantir els seus drets. És a partir de la definició conjunta i el codisseny dels programes i serveis amb els joves que ampliarem el seu ús i coneixement entre la població juvenil. En aquest sentit, el PAPJ actual vol promoure espais d'experimentació i de cocreació per a la posada en marxa de serveis en matèria de salut fets amb els joves i per a ells. En aquesta línia, el PAPJ 2017-2020 també preveu impulsar la innovació en les metodologies utilitzades en els programes de salut per arribar als col·lectius als quals les campanyes i altres instruments de promoció de la salut no es mostren prou efectius. Per això es treballarà per incloure noves metodologies en les actuacions i mesures que cal desplegar: metodologies vivencials, amb perspectiva comunitària, de treball entre iguals, de responsabilitat, apoderament i participació de les persones joves.

El PAPJ 2017-2020 també inclou mesures per reforçar la coordinació, la col·laboració i el treball en xarxa entre els professionals

de salut i de joventut, amb l'objectiu de millorar el coneixement dels serveis i programes que es despleguen des de les diferents àrees, garantir la complementarietat de la intervenció, detectar buits d'intervenció i generar nous projectes i col·laboracions per donar forma a les línies abans assenyalades.

Pel que fa als àmbits temàtics sobre els quals s'ha d'actuar, el PAPJ 2017-2020 inclou unes quantes novetats, com la promoció de l'activitat física entre la població jove (i no només de l'activitat esportiva), l'abordatge dels usos de les TIC i de les addiccions sense substància o socioaddiccions, o la intervenció en matèria d'assetjament sexual i nit, entre molts d'altres.

A més a més, en la línia d'incorporar la perspectiva inclusiva i de gènere en tots els programes i actuacions, el PAPJ 2017-2020 pretén abordar el discurs heterocentrat en matèria de salut, tenir en compte i incloure les opcions no normatives de sexualitat i abordar els patrons estètics i rols de gènere en matèria de salut sexual i reproductiva, etc.

A continuació es detallen els objectius estratègics i operatius en què es concreta el repte 4 i que s'abordaran durant el període de desplegament del PAPJ 2017-2020.

Objectius estratègics i operatius del repte 4

16. Augmentar l'adquisició de coneixements, hàbits i conductes que contribueixin a la promoció de la salut de les persones joves.

16.1. Donar a conèixer i sensibilitzar les persones joves sobre els hàbits i les conductes saludables (salut física i mental, afectiva i sexual, laboral, social, alimentària, etc.), amb llenguatges, canals i agents propers a elles.

16.2. Oferir formació i recursos per a la promoció de la salut als professionals que treballen en serveis i programes de salut adreçats a persones joves.

16.3. Corresponsabilitzar i implicar tots els agents (l'entorn, la família, el lleure educatiu, l'associacionisme esportiu, l'escola, els mitjans de comunicació i, especialment, el grup d'iguals i les persones joves) en la promoció i la difusió dels hàbits i les conductes saludables de les persones joves.

16.4. Promoure l'alimentació i l'activitat física saludable i la pràctica de l'esport com a elements essencials per al manteniment d'una vida saludable, cercant estratègies per atendre les diferents maneres d'aproximar-se a l'activitat física dins de la diversitat del col·lectiu juvenil.

16.5. Desenvolupar polítiques de promoció de la salut posant una atenció especial als col·lectius juvenils i prioritant els recursos cap als col·lectius juvenils més vulnerables.

16.6. Afavorir que els entorns on viuen, estudien i treballen les persones joves siguin promotors de la salut, facilitant l'accés a l'alimentació saludable i els equipaments per a la pràctica de l'activitat física saludable.

16.7. Promoure accions preventives adreçades a les famílies, sobretot les que estan en situació de vulnerabilitat i exclusió social.

16.8. Impulsar accions per a la promoció i prevenció de la salut mental en la població jove.

17. Prevenir, atendre i disminuir les conductes de risc associades a la salut en tots els àmbits que afecten les persones joves.

17.1. Impulsar accions de prevenció respecte a les diverses conductes de risc (sedentarisme, socioaddiccions i trastorns de conducta alimentària, consums de risc: tabac, alcohol, automedicació, drogues il·legals, infeccions de transmissió sexual, etc.).

17.2. Oferir formació i recursos sobre la prevenció de conductes de risc als professionals que treballen amb joves (en serveis i programes de salut adreçats als joves o en serveis a la població en general).

17.3. Corresponsabilitzar tots els agents que intervenen en la creació d'estils de vida i hàbits de salut (l'entorn, la família, el lleure educatiu, el grup d'iguals, l'escola o els mitjans de comunicació) per prevenir les conductes de risc.

17.4. Detectar l'aparició de nous fenòmens, patologies o comportaments que impliquin un risc per a la salut de les persones joves per adaptar els serveis o desenvolupar les accions de prevenció corresponents.

17.5. Fomentar un ús correcte i segur de les TIC i les xarxes socials i una educació per a usos ètics entre les persones joves.

17.6. Atendre les necessitats derivades de les conductes de risc entre les persones joves amb una atenció especial als col·lectius més vulnerables.

REpte 5. avançar cap a la corresponsabilitat, l'apoderament i la participació de les persones joves en l'àmbit col·lectiu

18. Potenciar el coneixement i el bon ús dels programes i els serveis de salut entre les persones joves.

18.1. Donar a conèixer i apropar els programes de salut adreçats a joves utilitzant els llenguatges, els espais i els canals juvenils per ampliar-ne el coneixement i l'ús entre la població juvenil.

El PAPJ 2017-2020 aposta per avançar i aprofundir en un nou model d'administració relacional, que contribueixi a la corresponsabilitat, la participació i l'apoderament de les persones joves.

Un aspecte fonamental per facilitar aquesta governança democràtica és la inclusió de noves eines de transparència i de rendició de comptes (a través de dades obertes, així com altres eines) en matèria de joventut, mesures que l'actual pla aborda. Facilitar la informació i l'accés a les dades és una condició prèvia, i necessària, per a la participació.

A més a més, inclou altres mesures i actuacions orientades a promoure la creació de nous espais d'interlocució, de diàleg i de construcció conjunta que s'adeqüin als nous repertoris i formes de participació del col·lectiu jove i en què les persones joves tinguin capacitat d'incidència i puguin prendre-hi part com a subjectes actius, al mateix temps que les administracions aprenen a cedir espais de poder i de decisió.

El pla també inclou actuacions orientades a facilitar la corresponsabilitat, la participació i l'apoderament de les persones joves. Aquestes mesures hauran d'adaptar-se a l'heterogeneïtat del col·lectiu, per donar resposta a les diferents necessitats, punts de partida i perfils de joves. En aquest sentit, el PAPJ aposta per la posada en marxa d'itineraris participatius, que possibilitin la capacitació progressiva de tots els actors (joves i administració) en aquest procés de corresponsabilitat i apoderament.

Un altre aspecte que inclou el pla és la creació de programes, espais i eines per al foment de la participació entre els professionals que treballen amb joves. L'objectiu és facilitar instruments útils per al treball amb els joves i per a ells i promoure l'intercanvi d'experiències i experteses per generar aprenentatges conjunts.

En aquest sentit, una de les novetats que incorpora el PAPJ 2017-2020 és la voluntat d'articular la participació del col·lectiu jove amb el treball comunitari i els processos i l'acció comunitària desplegats en el territori. Això implicarà un reforç del treball conjunt entre els agents que impulsen els processos en l'àmbit

comunitari i els professionals de joventut per promoure la coordinació i la comunicació, el treball en xarxa i el desplegament de projectes i programes de manera conjunta.

A continuació es detallen els objectius estratègics i operatius en què es concreta el repte 5 i que s'abordaran durant el període de desplegament del PAPJ 2017-2020.

Objectius estratègics i operatius del repte 5

19. Reduir l'efecte dels factors d'ordre socioeconòmic i individuals (condicions, habilitats) que generen desmobilització.

19.1. Impulsar la participació de les persones joves amb menys hàbits i pràctiques participatives en els espais i els òrgans de participació.

19.2. Generar eines, espais i mecanismes de participació adaptats a la diversitat del jovent per vetllar per la seva implicació i participació en igualtat de condicions.

20. Fomentar una cultura participativa i la predisposició dels joves a adoptar posicions més actives, compromeses i crítiques amb el seu entorn.

20.1. Apoderar, donar suport, acompanyar i capacitar (en l'àmbit conceptual, procedimental i actitudinal) les persones joves per a la seva implicació crítica, activista voluntària i responsable en un context local i global.

20.2. Fer difusió i promoure el reconeixement social del conjunt del moviment juvenil organitzat per la seva funció de promoció de la ciutadania activa i de dinamització i implicació de les persones joves.

20.3. Impulsar la consciència solidària i la implicació de les persones joves en accions de cooperació al desenvolupament en l'àmbit local i internacional.

21. Facilitar canals, eines, infraestructures i espais per fomentar l'organització de les persones joves i canalitzar la seva participació.

21.1. Impulsar formes creatives i innovadores per mobilitzar les persones joves i per arribar a la diversitat de perfils arreu del territori.

21.2. Potenciar la utilització de les TIC i les xarxes socials a internet com a instruments participatius pel seu potencial articulador, comunicatiu i creador de xarxes.

21.3. Fomentar la participació dels joves en els diversos espais, canals i eines dels seus centres educatius, el seu entorn comunitari, així com l'accés i l'ús d'equipaments públics.

22. Promoure l'associacionisme i les diverses formes de participació i organització col·lectiva del jovent.

22.1. Promoure la democràcia interna, la transparència i la participació dins de les organitzacions de mediació tradicional (partits polítics, sindicats, etc.) i dins de les diferents formes d'organització juvenil (associacions, xarxes, moviments, etc.).

22.2. Donar suport a la participació juvenil organitzada (associacions juvenils, federacions, grups no formals, plataformes, moviments, xarxes...) com a agent clau per dinamitzar i implicar la gent jove en l'aspecte col·lectiu, per la seva potencialitat com a escoles de ciutadania.

22.3. Promoure espais i òrgans de participació juvenil en l'àmbit local amb autonomia de l'Administració, com les entitats juvenils, els consells locals de joventut o altres formes d'articulació del teixit juvenil al territori.

22.4. Augmentar la participació dels joves en les xarxes socials i fomentar el treball en xarxa i comunitari entre els diferents actors juvenils i socials, d'àmbit local, nacional i internacional.

23. Incrementar i millorar la interlocució de les persones joves amb l'Administració.

23.1. Flexibilitzar i fer més permeables a la veu dels joves els actors institucionals (sistema electoral, funcionament intern dels partits, transparència informativa, etc.).

23.2. Apoderar, donar suport, acompanyar i capacitar (en els àmbits conceptual, procedimental i actitudinal) els agents institucionals implicats en les polítiques de joventut (Generalitat, ens locals, ciutadania, etc.) per tal que puguin exercir la participació de forma efectiva i incorporin la gent jove en els espais i els canals de diàleg.

REpte 6: univ- salitzar la cultura entre la població juvenil. treballar perquè l'oferta cul- tural respongui als objectius educatius i socialment cohesio- nadors

23.3. Impulsar espais o canals de participació (òrgans, processos, plans, reglaments...) en què la gent jove dialogui amb l'Administració i tingui una incidència real en el procés de presa de decisions i en totes les fases de l'elaboració de la política pública atenent la perspectiva inclusiva.

Els estudis recents ens mostren que les persones joves tendeixen a tenir una concepció de la cultura més oberta i variada que les generacions més grans. I també ens assenyalen que consumeixen tanta cultura com la població adulta (de fet, una mica més).

Així mateix, hi ha importants diferències dins del col·lectiu jove: tant les variables existencials (sexe i edat) com les posicionals (nivell educatiu, situació laboral i classe social) intervenen en la concepció de la cultura, en els interessos i en les pràctiques culturals.

Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 es planteja les línies de treball següents. Primer, posa l'accent a augmentar l'accés a la cultura i el consum cultural crític de la gent jove. Per fer-ho possible el PAPJ 2017-2020 considera que una de les eines fonamentals per a la creació de públics és l'establiment d'una oferta que respongui als diferents interessos i pràctiques culturals de la població juvenil. I que aquesta oferta es doni a conèixer en els formats, llenguatges i canals que utilitzen els diferents perfils de col·lectiu jove.

Per això, el pla aposta per incorporar mesures i actuacions per ubicar la persona jove al centre, donant-li el protagonisme en la definició de l'oferta i el disseny de programes culturals com un aspecte fonamental per apropar i adaptar els programes culturals (el seu format, contingut, àmbit i, fins i tot, canal de comunicació) al públic jove i a les seves necessitats i interessos.

Així doncs, el PAPJ vol promoure espais d'experimentació i de cocreació per a la posada en marxa de programes culturals fets des dels joves i amb ells. Entenent, també, aquest paper de creació i d'expressió cultural juvenil com una eina per al servei de la inclusió i la participació de les persones joves.

A més, aquest repte conté mesures orientades a potenciar la creació artística i la producció cultural de les persones joves. El PAPJ aposta per facilitar els espais de creació, producció, difusió i intercanvi cultural que afavoreixin les expressions culturals de les persones joves, així com generar eines per millorar les oportunitats professionals de les persones joves creadores.

I un altre aspecte cabdal que cal impulsar dins aquest repte és el treball col·laboratiu i coordinat entre els professionals de joventut i de cultura, també en l'àmbit local. Aquest aspecte està també recollit al PAPJ com una eina fonamental per avançar en aquesta incorporació de la mirada jove en les polítiques i l'oferta cultural.

En darrer lloc, el PAPJ aposta per incloure eines que promouguin la cultura i la llengua catalanes com a elements de cohesió social, apropant el col·lectiu juvenil al patrimoni cultural, social, històric i natural i fent-lo també partícip de la cultura popular, no només com a usuari sinó com a subjecte actiu.

A continuació es detallen els objectius estratègics i operatius en què es concreta el repte 6 i que s'abordaran durant el període de desplegament del PAPJ 2017-2020.

Objectius estratègics i operatius del repte 6

24. Augmentar l'accés i el consum cultural crític dels joves, incidint en el trencament de les barreres objectives i subjectives que el condicionen.

24.1. Augmentar l'accés a la cultura i el consum cultural de les persones joves, tenint en compte l'heterogeneïtat de les condicions i oportunitats, els mitjans d'informació i els canals de consum que empren.

24.2. Generar eines, formació i recursos per a tots els professionals de l'àmbit educatiu per poder treballar l'educació en les arts i la cultura i fomentar el consum crític de les persones joves.

24.3. Sensibilitzar els agents culturals en la diversitat de públics, de disciplines i de creadors joves que hi ha per incorporar la perspectiva juvenil en les polítiques culturals.

24.4. Fomentar la difusió de les produccions culturals fetes per les persones joves i la creació de públics per promocionar-les i augmentar el seu consum entre la població, incidint en la proximitat.

24.5. Fomentar la lectura com un element essencial per al desenvolupament de les persones joves.

25. Potenciar la creació artística i la producció cultural del jovent.

25.1. Organitzar plataformes vertebrades territorialment i dotar-les econòmicament per desenvolupar espais de creació, producció, difusió i intercanvi cultural que afavoreixin les expressions culturals de les persones joves.

25.2. Generar eines per millorar les oportunitats professionals de les persones joves creadores a través de marcs de treball professionals per a tots els agents culturals, així com eines de formació contínua.

25.3. Impulsar el protagonisme de les persones joves dins del sector de la producció cultural.

26. Impulsar la llengua catalana i el patrimoni cultural, social, històric i natural com a eines de dinamització, cohesió i inclusió social.

26.1. Impulsar programes d'intervenció que utilitzin la llengua, la creació i l'expressió cultural juvenil com a eina per a la dinamització, la inclusió i la cohesió social, amb la participació de les persones joves.

26.2. Impulsar la cultura i la llengua catalanes entre les persones joves com a elements de cohesió social amb l'oferta de productes i serveis en català relacionats amb el lleure, l'educació i especialment les TIC.

26.3. Fomentar la participació dels joves en la cultura popular, tant com a productors com en qualitat de consumidors.

26.4. Impulsar el coneixement del patrimoni cultural, social, històric i natural entre la població jove.

REpte 7: avançar cap a un nou model de país i de societat cohesionada, vertebrada territorialment, sostenible, inclusiva i innovadora en les formes d'organització col·lectiva.

Aquest repte del pla aborda diversos aspectes de caràcter estructural que són cabdals per a la garantia dels drets de les persones joves i per avançar cap a una societat més justa, cohesionada i inclusiva.

En aquest sentit, una de les prioritats del PAPJ és desplegar mesures que facin front a les desigualtats de gènere en la transició laboral, domiciliar i familiar, entre d'altres, i que generin les condicions necessàries per a la igualtat.

Aquesta aposta es concreta incorporant la perspectiva juvenil en el desplegament de totes les mesures orientades al foment de la igualtat entre homes i dones, amb l'objectiu que tinguin en compte les especificitats d'aquest col·lectiu. I, també, incorporant de manera explícita la perspectiva de gènere en el disseny, la posada en marxa dels programes i serveis adreçats a la població jove en qualsevol dels àmbits (educatiu, laboral —tant en

el treball productiu com en el reproductiu—, participació, cultura, lleure, salut, esport, etc.) i el seu seguiment i avaluació (per conèixer l'impacte en termes de gènere i edat). Això implica una transformació important, ja que significa un canvi en la manera en què s'elaboren els programes i serveis i en els instruments per al seguiment i l'avaluació.

A més a més, el repte 7 també incorpora mesures específiques per a l'abordatge de les violències masclistes i la seva prevenció entre les persones joves. Mesures orientades a abordar el fenomen de la violència masclista des d'una perspectiva juvenil i a donar suport als ens locals a fi que puguin portar a terme una intervenció adequada amb les persones joves i avançar en l'eradicació de la xacra de la violència masclista. Un dels aspectes especialment rellevants és el treball que es planteja el PAPJ 2017-2020 per articular i garantir l'atenció de les adolescents en situació de violència masclista.

En aquesta línia, un altre dels aspectes sobre els quals el pla es planteja incidir és sobre les violències que afecten les persones joves, en un sentit ampli. Això implica abordar les persones joves com a practicants de les diferents violències, però alhora també com a víctimes d'aquestes (ja que un dels elements especialment significatius de la realitat de les violències que protagonitzen les persones joves és que en són les principals víctimes).

Val a dir que la posició del PAPJ 2017-2020 respecte a les violències pretén plantejar-se des d'una perspectiva interseccional, per respondre a situacions en què les violències no són causades per un únic focus de desigualtat (de gènere, classe, raça o etnicitat, pertinença o exclusió de l'àmbit de la ciutadania, sexualitat, diferents capacitats i diversitat funcional, edat) i entenent, per tant, que les respostes tampoc poden pensar-se en termes singulars.

En la mateixa línia de promoció de la igualtat efectiva entre les persones joves i el respecte a la diversitat s'emmarca l'aposta del PAPJ 2017-2020 per fer front a la situació de més vulnerabilitat de la població jove d'origen estranger, especialment d'origen extracomunitari. D'una banda, incorporant la perspectiva juvenil en totes les polítiques i actuacions adreçades al col·lectiu d'origen estranger, per tal que es tinguin en compte les especificitats i les necessitats de les persones joves atenent el seu moment de cicle de vida. I, de l'altra, incorporant de manera explícita la perspectiva intercultural en el disseny, la implementació dels programes i serveis adreçats a la població jove en qualsevol dels àmbits (educació, treball, salut, participació, cultura, lleure, etc.) i el seu seguiment i avaluació.

En aquest sentit, a més de l'enfocament de gènere i interculturalitat, el PAPJ 2017-2020 vol fer un èmfasi especial en l'atenció a totes les diversitats i desigualtats existents (diversitat sexual, funcional, cultural, religiosa, de gènere, origen, classe social, etc.). Per aquesta raó, el pla aposta per incloure la perspectiva inclusiva de manera efectiva en el disseny i la implementació dels programes i serveis adreçats a la població jove en qualsevol dels àmbits i aborda mesures per introduir una perspectiva interseccional com el marc d'intervenció més adequat per respondre a situacions que no són causades per un únic focus de desigualtat.

Aquest enfocament significa una revisió i posterior transformació de la intervenció en joventut amb perspectiva de gènere, amb un enfocament intercultural i antiracista i amb una mirada inclusiva de les desigualtats de classe, LGTBI, diversitat funcional, etc. Una transformació que ha de condicionar tant els continguts del que s'ofereix com la distribució dels espais, els materials educatius, la programació d'activitats i l'ús del llenguatge, entre d'altres.

Un segon bloc important del repte 7, i també amb un component estructural, és la incorporació de mesures per avançar cap a una societat més vertebrada territorialment, més sostenible i més compromesa amb el medi ambient.

D'una banda, el PAPJ 2017-2020 aposta per abordar el fenomen de l'emigració juvenil dels territoris rurals i per incentivar i facilitar el retorn de joves cap al medi rural, introduint diverses mesures amb els objectius següents:

- Promoure el treball en xarxa a través dels diferents agents socials i econòmics que intervenen en temes de joventut, formació, inserció laboral i promoció econòmica de les diferents comarques rurals.
- Fomentar la vinculació i interrelació amb el teixit empresarial de les zones rurals, sensibilitzant les empreses, de sectors tradicionals i de sectors emergents, sobre el valor afegit que els suposa incorporar talent jove format a les seves organitzacions.
- Fomentar la vinculació i interrelació amb les principals universitats urbanes i territorials, apropant les accions de les universitats als territoris i especialment al teixit empresarial, ja que té el suport d'accions i programes ja operatius com les càtedres d'emprenedoria, entre d'altres.

- Transmetre el sentiment d'arrelament de les persones joves i un coneixement més alt de les oportunitats laborals als territoris rurals, a través d'un seguiment personalitzat des del moment que marxen a estudiar fora dels seus territoris d'origen fins a la finalització dels estudis superiors.
- Sensibilitzar la joventut, els agents locals, el teixit empresarial del medi rural i la ciutadania en general dels efectes i impactes de la migració juvenil.

En aquest sentit, el PAPJ planteja una actuació transversal i interdepartamental que ha de fer possible el desenvolupament d'aquestes àrees i ha de contribuir a la vertebració territorial de Catalunya.

A més, el repte 7 també aborda les necessitats de les persones joves en relació amb el model de mobilitat de Catalunya, amb l'objectiu d'avançar cap a una mobilitat més segura i sostenible des del punt de vista social, econòmic i mediambiental. En aquest sentit, el PAPJ 2017-2020 inclou mesures perquè s'incorpori la perspectiva juvenil en els plans directors de transports, amb l'objectiu que tinguin en compte les seves especificitats i necessitats vinculades a la mobilitat, i per mesurar l'impacte dels plans en el col·lectiu jove.

I seguint en aquesta mateixa línia, una de les actuacions fonamentals és, també, incidir en la futura configuració i definició de la T-MOBILITAT i, en concret, en l'elaboració del sistema de tarificació jove, perquè vetlli per les necessitats del col·lectiu i les seves especificitats (no només en referència a l'edat, sinó també a altres aspectes com ser estudiant, estar en situació d'atur, etc.).

A més a més, el repte 7 també incorpora mesures i actuacions per impulsar l'educació i la cultura de la mobilitat sostenible, segura i responsable entre les persones joves, al mateix temps que treballa per minimitzar les conductes de risc associades a la mobilitat juvenil. En aquest sentit, el PAPJ 2017-2020 inclou actuacions orientades a donar a conèixer la xarxa nocturna de transports entre el col·lectiu jove i a promoure l'ús del transport per a l'oci.

A continuació es detallen els objectius estratègics i operatius en què es concreta el repte 7 i que s'aboldaran durant el període de desplegament del PAPJ 2017-2020.

Objectius estratègics i operatius del REPTE 7

27. Millorar la distribució desigual dels temps socials entre homes i dones.

28. Millorar el tractament informatiu de les persones joves als mitjans informatius i de comunicació.

28.1. Evitar les simplificacions i l'ús d'estereotips sobre les persones joves tenint en compte la seva heterogeneïtat.

28.2. Fer visible els problemes estructurals que afecten les persones joves.

28.3. Treballar per positivitzar la imatge de les persones joves en les campanyes i els canals d'informació que es desenvolupen des de les diferents administracions.

29. Fomentar el paper de les persones joves com a productores d'informació sobre elles mateixes.

29.1. Donar veu i accés als mitjans a col·lectius juvenils implicats socialment.

29.2. Destacar la contribució del jovent i el talent juvenil i associar-lo al progrés social general.

30. Promoure la igualtat d'oportunitats, l'eliminació de desigualtats i la inclusió social de les persones joves.

30.1. Reconèixer, valorar i respectar la diversitat existent entre la joventut del nostre país.

30.2. Treballar per a l'eliminació de les desigualtats existents entre les persones joves per raó d'edat, sexe/gènere, origen/procedència, classe social, orientació sexual, religió o creences, diversitat funcional o d'altres.

30.3. Afavorir relacions de convivència, cooperació intercultural i espais de proximitat/trobada entre la gent jove per potenciar les relacions interculturals, el coneixement mutu, el respecte a la diversitat i l'exercici de la ciutadania plena.

30.4. Impulsar relacions igualitàries entre homes i dones, fent visible l'univers femení i fomentant una societat no androcentrista.

30.5. Millorar l'acollida, l'atenció, la informació i l'orientació dels nous ciutadans i ciutadanes joves per facilitar la seva autonomia i el seu accés als recursos públics i privats.

30.6. Potenciar la recerca i l'adquisició de competències de les persones joves i dels professionals de joventut per detectar, atendre i assolir la igualtat d'oportunitats, l'eliminació de desigualtats i la inclusió social.

30.7. Potenciar el procés d'autonomia personal i la inclusió social de les persones joves amb més vulnerabilitat.

30.8. Impulsar un model educatiu, inclusiu i integral d'atenció a les persones joves en situació de més vulnerabilitat.

30.9. Incorporar en el disseny de programes i serveis de joventut la perspectiva inclusiva, especialment, la perspectiva de gènere

30.10. Crear eines, canals de derivació i espais de treball conjunt entre els serveis d'atenció especialitzada a col·lectius joves amb més vulnerabilitat i els serveis i programes generalistes per a joves.

31. Prevenir, atendre i erradicar les violències que afecten les persones joves.

31.1. Desenvolupar una prevenció, detecció, atenció i recuperació entorn de les violències que afecten les persones joves des d'un abordatge integral.

31.2. Capacitar les persones joves i els professionals en l'abordatge integral de les violències que afecten les persones joves.

31.3. Promoure la convivència, la mediació i la gestió pacífica dels conflictes que afecten les persones joves.

32. Fomentar l'ús de l'espai públic de les nostres viles i ciutats com a formes d'expressió de la col·lectivitat.

32.1. Impulsar l'ús dels espais públics amb perspectiva comunitària i inclusiva, com una eina cabdal de cohesió social.

32.2. Promoure les mesures de prevenció i mediació referent als usos de l'espai públic, més enllà de les ordenances del civisme.

32.3. Desenvolupar pactes de convivència als municipis.

33. Promoure una mobilitat segura, accessible i sostenible arreu del territori amb perspectiva inclusiva i que tingui en compte les necessitats de desplaçament juvenil.

33.1. Minimitzar les conductes de risc associades a la mobilitat juvenil.

33.2. Impulsar la mobilitat sostenible (a peu, en bicicleta, en transport públic i en vehicle elèctric) per disminuir la presència del vehicle privat als carrers i espais públics i reduir-ne els efectes nocius en el medi ambient.

34. Fomentar un model de vida més sostenible i respectuós amb el medi ambient entre les persones joves.

34.1. Sensibilitzar les persones joves perquè tinguin una visió global i transdisciplinària de la sostenibilitat a fi d'assegurar la seva corresponsabilitat amb l'entorn i orientar-ne l'acció.

35. Mantenir una estructura territorial i productiva sostenible incentivant i facilitant el retorn i la inserció laboral de les persones joves al medi rural.

35.1. Prestigiar i positivitzar el medi rural i les professions desenvolupades per donar-hi servei reconeixent el valor afegit a la seva tasca, especialment la del jovent que treballa en el sector primari.

35.2. Analitzar quins nous jaciments d'ocupació són els més aptes per atreure les persones joves a cadascun del territoris rurals.

35.3. Promoure la vida al medi rural entre els estudiants (actuacions amb els centres de formació postobligatòria i superior) i sensibilitzar sobre aquest aspecte.

35.4. Generar vincles i contactes amb els joves del medi rural que es desplacen a estudiar per informar-los de les oportunitats existents en el seu territori d'origen.

35.5. Dissenyar una oferta formativa adequada a les necessitats específiques del sector agrari i el medi rural.

L'eix instrumental de suport del PAPJ 2017-2020

Aquest eix recull els àmbits, les línies i les actuacions que despleguen els departaments i, en especial, la Direcció General de Joventut dins el PAPJ 2017-2020, en l'exercici de les funcions que tenen atribuïdes pel PNJCat 2020 (en el seu Projecte Govern), per la Llei 33/2010, de polítiques de joventut, i per l'Estatut de Catalunya, a través de l'article 142.

Aquesta actuació de suport s'articula a partir de quatre grans àmbits i diverses línies d'actuació que tenen com a objectiu facilitar el desplegament de les polítiques adreçades a les persones joves, i assegurar-ne la incidència, qualitat, integralitat i participació, tal com estableixen els principis rectors del PNJCat 2020.

En primer lloc, aquest eix instrumental fa referència al **suport del PAPJ al desplegament de les polítiques de joventut**.

Aquest apartat inclou tot un seguit de mesures per acompanyar els professionals de joventut i els ens locals en el desenvolupament de les polítiques de joventut al territori. Inclou actuacions de diverses tipologies i diferents eines per als professionals i els ens locals: suport econòmic als ens locals, formació, assessorament i acompanyament als professionals en joventut; espais de treball i interlocució, i regulació d'equipaments i serveis juvenils, entre altres eines de suport.

A més a més, el PAPJ 2017-2020 incorpora dins aquesta línia de suport un element nou, que és l'elaboració i el consens amb els ens locals d'un model de desplegament de Joventut al territori. Això requerirà revisar i articular les funcions dels principals agents implicats i plantejar com s'han d'organitzar els recursos al territori en joventut.

La definició i concreció d'aquest model de desplegament ha de permetre donar una millor resposta a les prioritats d'intervenció del món local en el marc del PNJCat i, a més a més, entronca amb la incorporació de les àrees de Joventut dins el Contracte programa 2016-2019 del Departament de Treball, Afers Socials i Família.

Això significa un canvi important en la relació entre la Direcció General de Joventut i les àrees de Joventut dels municipis i comarques, que ha d'emmarcar-se en aquest model consensuat de desplegament de les polítiques de joventut al territori. Aquest canvi pretén contribuir a l'estabilitat dels serveis i programes de Joventut, als quals el departament dona suport a través de la Direcció General de Joventut, així com a objectivar i estandarditzar les condicions de prestació i finançament dels serveis a les persones joves, prioritzant la proximitat en la intervenció.

En segon lloc, l'eix instrumental de suport fa un especial èmfasi en **la recerca, l'avaluació i la creació de coneixement en matèria de joventut**. Per aquesta raó inclou diverses mesures orientades a la construcció de coneixement entorn del col·lectiu juvenil i els fenòmens que els afecten com a fonament per al disseny d'unes polítiques que s'adeqüin a les seves necessitats i a garantir els seus drets.

En aquest sentit, el PAPJ 2017-2020 també vol impulsar la realització d'estudis i recerques en matèria de joventut, des del mateix Observatori Català de la Joventut, però també des del treball coordinat i col·laboratiu amb els altres observatoris i àrees d'estudi existents a l'Administració de la Generalitat o dins el sistema universitari català. A més a més, inclou actuacions orientades a promoure que altres institucions, universitats o persones desenvolupin recerca en matèria de joventut a Catalunya.

Dins d'aquesta línia, també cal destacar l'aposta del PAPJ 2017-2020 per incorporar la cultura de l'avaluació com un aspecte fonamental del desplegament de les polítiques adreçades a joves. Per això, s'inclouen diverses mesures orientades a dissenyar els programes i projectes de joventut, perquè siguin avaluable i per avançar en l'elaboració i la incorporació d'indicadors que permetin una avaluació de resultats i d'impacte de les accions que es despleguen des del Govern de la Generalitat.

Un tercer bloc que aborda aquest eix instrumental de suport és la posada en marxa d'actuacions de **difusió, transparència i eines TIC per a l'accés a serveis per les persones joves**. El PAPJ 2017-2020 aposta per la transparència i per incorporar actuacions i mesures destinades a millorar la rendició de comptes i a augmentar el volum i la qualitat de dades obertes en matèria de joventut. I, a més a més, inclou la posada en marxa de noves eines TIC per ser presents als espais i xarxes on es troben les persones joves, donar-los a conèixer els programes existents i fer-los partícips d'aquests.

En darrer lloc, l'eix instrumental de suport també aborda les **relacions internacionals i el foment de la cooperació** com a aspectes fonamentals per al desplegament d'unes polítiques de joventut de qualitat. En aquest sentit, el PAPJ 2017-2020 inclou mesures i actuacions per promoure la presència en els organismes i xarxes internacionals en matèria de joventut, com una forma per incidir i participar en la presa de decisions que afecten el col·lectiu juvenil en l'àmbit europeu i internacional. I, també, com una eina per a l'intercanvi de bones pràctiques i l'aprenentatge a través de les experiències d'altres institucions i països.

En aquesta línia, l'eix també inclou mesures i actuacions adreçades a la interlocució directa i al seguiment de les polítiques de joventut a les institucions de caràcter internacional i europeu. Aquestes actuacions també tenen com a objectiu fer difusió i aconseguir el reconeixement internacional entorn del model de les polítiques de joventut de Catalunya i els seus programes i projectes innovadors.

Un altre aspecte inclòs en aquest àmbit és la promoció de la cooperació internacional i, en especial, l'impuls de la cooperació amb els països de la ribera sud i nord de la Mediterrània en matèria de joventut. El PAPJ 2017-2020 aposta pel desplegament d'actuacions adaptades a cada context, fent ús de l'intercanvi de bones pràctiques i promovent el treball en xarxa i l'acompanyament per a la implementació de les actuacions concretes sorgides del treball conjunt.

Concretament, els àmbits que aborda aquest eix instrumental de suport són els que hi ha en la taula següent.

ÀMBITS DE L'EIX INSTRUMENTAL DE SUPORT

1. Suport al desplegament de les polítiques de joventut

- 1.1. Suport econòmic als ens locals
 - 1.2. Formació als professionals en joventut
 - 1.3. Assessorament, interlocució i acompanyament als professionals
 - 1.4. Regulació d'equipaments i serveis juvenils
 - 1.5. Altres eines de suport
-

2. Recerca i creació de coneixement en matèria de joventut

- 2.1. Realització de recerques en matèria de joventut
 - 2.2. Avaluació d'actuacions, programes i serveis en matèria de joventut
 - 2.3. Promoció de la recerca en matèria de joventut a Catalunya
-

3. Difusió, transparència i accés a serveis adreçats a joves

- 3.1. Recursos web adreçats a joves
 - 3.2. Xarxes socials adreçades a joves
 - 3.3. Altres eines de difusió i transparència
-

4. Relacions internacionals i cooperació en matèria de joventut

- 4.1. Interlocució i seguiment de les polítiques de joventut en l'àmbit internacional i europeu
- 4.2. Acords internacionals en matèria de joventut
- 4.3. Impuls de la cooperació internacional

Tres iniciatives de caràcter transversal del PAPJ 2017-2020

El pla d'actuació inclou tres iniciatives transversals que, per la seva naturalesa, han de configurar-se de manera integral, a partir de l'articulació d'actuacions pròpies i de les actuacions i mesures previstes a la resta del pla. Els objectius de diferenciar aquestes tres iniciatives més enllà dels reptes del PAPJ i del seu eix instrumental de suport són els següents:

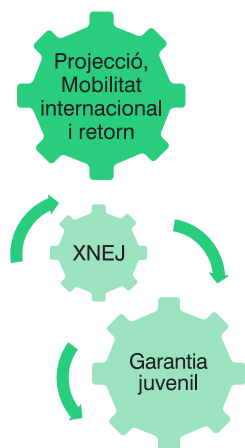
- Abordar, d'una manera integrada, alguns dels fenòmens que afecten en una proporció més elevada el col·lectiu juvenil (com l'elevat índex d'atur, la precarietat laboral, l'abandonament prematur dels estudis, l'emigració per motius laborals o la necessitat d'atenció de col·lectius específics, entre d'altres).
- Posar en relleu i fer visible l'abast d'algunes de les prioritats i eines fonamentals del PAPJ 2017-2020 que són transversals i que es despleguen al llarg dels diferents reptes.
- Detectar i analitzar com el PAPJ 2017-2020, al llarg de totes les mesures previstes en els diferents reptes, està desplegant i abordant aquestes prioritats i eines.

Cal dir que les iniciatives transversals, com la majoria de les polítiques que ha de desplegar el PAPJ, demanen una actuació coordinada i integral, que és, de fet, el fonament de l'estructura de continguts i les prioritats del PAPJ 2017-2020.

A més a més, tenint en compte les característiques de cada una de les iniciatives, les mesures i actuacions previstes en cada una també esdevindran, en alguns casos, una eina al servei del desplegament de les altres iniciatives.

Les tres iniciatives de caràcter transversal incloses en el PAPJ 2017-2020 són:

- la projecció, la mobilitat internacional i el retorn jove
- la Xarxa Nacional d'Emancipació juvenil
- la Garantia Juvenil

La Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil

Una de les apostes del PAPJ 2017-2020 és la configuració de la **Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil** com a xarxa de xarxes, que no només connecta els serveis i equipaments adreçats al col·lectiu jove en un àmbit territorial concret (comarcal o municipal) sinó que es connecta amb totes les xarxes d'equipaments i serveis de la Generalitat presents arreu del territori.

Una xarxa de xarxes que ha de permetre posar tots els serveis d'emancipació a l'abast de les persones joves i millorar la coordinació, la derivació i el treball en xarxa entre els professionals que treballen amb els joves i per a ells.

La Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil suposa la creació d'una xarxa de xarxes d'emancipació juvenil al territori, que integra els serveis oferts a les persones joves des de diferents administracions —Generalitat de Catalunya, consells comarcals i ajuntaments— orientats a la seva emancipació, amb la idea de fomentar la coordinació i el treball en xarxa entre diferents serveis públics, agents i entitats del tercer sector.

El seu desplegament al territori s'articula a través de les oficines joves (OJ) i els punts d'informació juvenil (PIJ) com a serveis d'informació, orientació i assessorament juvenil.

Actualment la XNEJ articula un total de 326 oficines joves i punts d'informació juvenil.

DEMARCACIÓ	NOMBRE D'OFICIES I PUNTS	PERCENTATGE
Barcelona	187	57,36%
Girona	47	14,42%
Tarragona	39	11,96%
Lleida	29	8,90%
Terres de l'ebre	24	7,36%
TOTAL	326	

Pel que fa a les OJ, actualment n'hi ha 39 repartides per tot Catalunya, amb una distribució territorial força equilibrada, ja que totes les demarcacions territorials compten amb diverses oficines de referència.

SERVEIS	DEMARCACIÓ	TOTAL
Oficines joves	Barcelona	12
	Girona	8
	Lleida	9
	Tarragona	6
	Terres de l'Ebre	4
	TOTAL	39

Cada OJ coordina els serveis d'informació i assessorament juvenil del seu territori i és d'abast comarcal. Aviat, finalitzarà el desplegament territorial de les OJ, de manera que cada capital de comarca en tindrà, com a mínim, una.

En funció de la seva ubicació geogràfica i de les característiques de la població jove del seu àmbit d'actuació, les OJ ofereixen informació i orientació generalista en els diferents àmbits. I també compten amb un servei d'assessorament especialitzat, com a mínim, en algun dels àmbits referents a l'emancipació (treball i emprenedoria, educació, salut i habitatge, mobilitat internacional). Així, entre altres funcions, les OJ tenen la missió de difondre convocatòries d'ajuts, tràmits i recursos per trobar feina, oferir orientació en matèria educativa, assessorar en la recerca d'habitatge i resoldre dubtes en l'àmbit de la salut.

Els professionals que duen a terme la prestació d'aquests serveis de manera personalitzada són especialistes en l'àmbit de la joventut, coneixen a fons el territori i es coordinen amb la resta d'agents que ofereixen serveis i recursos a les persones joves, de tal manera que les OJ esdevenen un referent singular i significatiu per donar resposta a les inquietuds i necessitats de la població jove.

Així doncs, l'objectiu de les OJ és esdevenir la porta d'entrada única a la informació i l'orientació de qualitat i donar resposta a les inquietuds i necessitats de la població jove fent de nòduls d'informació més pròxims al territori, garantint l'elaboració i l'edició de material adaptat a la realitat juvenil i potenciant el treball en xarxa entre els serveis d'informació juvenil (SIJ) i els agents del territori.

També tenen com a objectiu fer suport als SIJ més pròxim en l'àmbit de la producció, tractament i elaboració de la informació i l'especialització de l'atenció personalitzada, així com aprofitar el potencial de dinamització i difusió de la informació dels SIJ ubicats als municipis petits i mitjans.

A més, assumeixen un nivell més elevat d'especialització i de descentralització dels serveis per oferir el màxim de qualitat i arribar a més joves. I també estableixen dispositius coordinats entre la XNEJ i els altres serveis adreçats a les persones joves (com les oficines de treball del SOC, el portal Feina Activa, la col·laboració amb la xarxa d'informació i orientació professional i la col·laboració amb el programa Catalunya Emprèn, entre molts d'altres).

Pel que fa a aquest darrer aspecte, com ha quedat palès al llarg dels diferents reptes, el PAPJ 2017-2020 incorpora acords i mesures amb les diferents unitats dels departaments per articular millor aquest treball transversal, posant el potencial de la XNEJ al servei dels diferents programes impulsats des dels departaments i, al mateix temps, connectant les persones joves que s'adrecen a la XNEJ amb altres programes i xarxes que poden ser d'interès per als joves. Aquesta tasca implicarà reforçar el treball interdepartamental, establir protocols i canals de comunicació i de derivació, promoure la col·laboració entre els diversos professionals i desplegar, quan sigui necessari, actuacions de manera conjunta.

Cal assenyalar que, els darrers anys, s'ha incorporat una nova figura, la de l'impulsor/a, en la majoria de les OJ i també en alguns serveis d'informació, orientació i assessorament juvenil. Aquesta figura ha estat una peça fonamental per a l'impuls del programa de Garantia Juvenil en el territori i la incorporació de joves en aquest projecte, i també per articular la coordinació entre les diferents unitats de la Generalitat implicades (DGJ, SOC) i els diferents nivells d'administració (Generalitat, ajuntaments i consells comarcals). En aquest sentit, els impulsors i les impulsores han estat un instrument que ha permès el treball interdepartamental i interinstitucional i que posen de manifest els beneficis i la importància del treball transversal en favor de les persones joves.

Per això, més enllà de l'evolució del programa de Garantia Juvenil, el PAPJ 2017-2020 es planteja aprofitar els aprenentatges i les sinergies generades per l'experiència esmentada per poder dotar la XNEJ d'una figura amb aquestes característiques, especialment pel que fa a la millora de l'ocupabilitat i de la inserció de les persones joves.

Una de les apostes de la XNEJ per als pròxims anys és la incorporació de la perspectiva de gènere i de la perspectiva inclusiva, en general, en la seva definició de serveis. En aquest sentit, el PAPJ 2017-2020 incorpora les mesures que han de permetre i condicionar tant els continguts del que s'ofereix des de la XNEJ com la distribució dels espais, els materials educatius, la programació d'activitats i l'ús del llenguatge, entre d'altres.

Una altra de les novetats que incorpora la XNEJ és el disseny d'un catàleg de serveis, que ha d'aplicar-se a partir del darrer trimestre del 2017. Aquest catàleg pretén establir un marc de treball per al correcte funcionament dels serveis d'informació, orientació i assessorament juvenil (SIOAJ), de manera que garanteixin uns requisits tècnics de partida mínims i que vetllin per

la qualitat en l'atenció a la persona jove. Inclou no només els requisits i les característiques dels serveis que s'han d'oferir, sinó que també va acompanyat d'un seguit de recursos perquè els professionals de la XNEJ puguin disposar d'eines per desplegar la seva feina amb condicions.

En aquesta línia, el PAPJ 2017-2020 desenvoluparà també una maleta de recursos que ordenarà i inclourà tots els recursos que des de la Direcció General de Joventut es posen a disposició de la XNEJ per a l'impuls i el bon funcionament dels seus serveis i equipaments. Més endavant, i lligat a la posada en marxa de la Cartera de serveis en matèria de joventut, es pretén que aquesta maleta de recursos s'ampliï ordenant i incloent de manera sistematitzada tots els serveis i recursos de l'Administració de la Generalitat que han d'estar coordinats i enxarxats amb la XNEJ.

gencat.cat

E-Joventut

Recursos

xnej xarxa nacional d'emancipació juvenil

Cartera de serveis

Eixosidat > XNEJ

Cartera de serveis de la XNEJ

En aquest apartat trobareu tots els recursos formatius i de suport adreçats als i a les professionals d'Oficines Joves i Punts d'Informació Juvenil de la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil (XNEJ). Estan classificats per serveis (segons el 44 d'informació generalista o serveis especialitzats) i per tipus de recurs.

Educació

Habitatge

Mobilitat Internacional

Salut

Treball

Informació generalista

xnej Manual d'imatge corporativa

Ara legal | Accessibilitat | Sobre gencat | © Generalitat de Catalunya

Departament de Treball, Afers Socials i Famílies

Aquesta maleta de recursos es desplegarà com a mínim per als àmbits d'informació juvenil, educació, habitatge, mobilitat internacional, salut i treball, i inclourà la tipologia d'informació següent: assessorament i suport tècnic, formació, xarxes de treball, i programes i serveis. S'hi poden afegir, a més, els àmbits i les tipologies que es considerin necessàries.

I un darrer aspecte d'aquest impuls de la XNEJ que recull el PAPJ és el disseny i la posada en marxa d'un únic portal que incorpori tota la informació adreçada a les persones joves (incloent-hi, també, la informació referent a la XNEJ) i que disposi d'un espai d'intranet per als professionals de la XNEJ, que permeti, d'una banda, la producció de recursos i continguts adreçats als joves i, de l'altra, la transferència de coneixement i l'intercanvi de recursos entre els professionals.

La Garantia Juvenil

L'establiment d'un sistema de Garantia Juvenil (d'acord amb la resolució de la CE) té com a objectiu que totes les persones des dels 16 fins als 29 anys rebin una oferta de treball, educació contínua, una formació com a aprenents o un període de pràctiques en el termini de quatre mesos després d'acabar l'educació formal o quedar-se a l'atur.

D'aquesta manera s'ha lluitat els darrers anys contra les conseqüències que llargs períodes d'inactivitat poden deixar en les persones joves i que es pot traduir en el futur en més possibilitats d'estar a l'atur o ingressos esperats més baixos.

Balanç de la implementació de la Garantia Juvenil a Catalunya 2014-2016

Des del 10 de setembre de 2014 que el consell de direcció del SOC va aprovar les Bases per a l'estratègia d'ocupació juvenil a Catalunya. Garantia Juvenil 2014-2020, s'ha treballat de manera proactiva per desplegar aquesta iniciativa a Catalunya.

El 27 de març de 2015 el consell de direcció del SOC va aprovar el Programa d'ocupació juvenil a Catalunya. Garantia Juvenil 2014-2020 i el pla d'actuació per al 2015, que es va elevar a acord de Govern de la Generalitat de Catalunya¹⁰.

Pel que fa a la població destinatària, la Garantia Juvenil està dirigida especialment a als joves que, per diferents motius, no estan ocupats i no es troben en processos d'educació o formació (NOEF).

Tots aquests joves han participat en accions formatives, majoritàriament amb un acompanyament i tutorització propers, fet que ha permès donar resposta a un dels objectius de la Garantia Juvenil, activar els joves i fomentar el seu retorn al sistema educatiu, per millorar la seva ocupabilitat i afrontar el futur amb més garanties d'èxit.

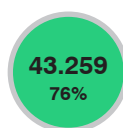
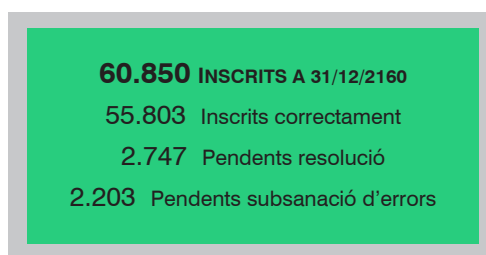
Les dades disponibles posen en relleu que el percentatge més gran de NOEFS tenen baix nivell formatiu, fet que corrobora el que ja se sap: com més baix és el nivell formatiu, més alt és l'índex de vulnerabilitat. En aquest sentit, cal destacar el paper de la Garantia Juvenil en el foment de la igualtat d'oportunitats entre els joves. Sense oblidar la diversitat de perfils de joves en situació d'atur o de no formació, l'oferta de programes de Garantia Juvenil està reforçada per donar una resposta més in-

¹⁰ ACORD GOV/76/2015, de 26 de maig, pel qual s'aproven el Programa d'ocupació juvenil a Catalunya. Garantia Juvenil 2014-2020 i el pla d'actuació per al 2015.

tensiva als joves més vulnerables, com demostra la inversió en el programa de Noves Oportunitats, per a joves, o que hi hagin participat més de 2.000 joves perceptors de la renda mínima d'inserció

Des del 2014, el Servei Públic d'Ocupació ha desplegat una cartera de serveis per donar resposta als diferents perfils de joves NOEF del territori. Amb un **import executat durant el 2015 i el 2016 de 130 M euros** la programació de la Garantia Juvenil ha arribat a més de **43.000 joves**.

DADES DE REGISTRE DE LA GARANTIA JUVENIL A CATALUNYA

han participat en algun programa del SOC

treballen (alta a la SS)

Les actuacions desenvolupades han ofert diferents serveis d'activació i orientació, formació, experiència professional i diferents graus d'intensitat en l'acompanyament segons el perfil del jove. Per fer-ho, un cop inscrita la persona jove, s'ha dut a terme un diagnòstic individualitzat a través de les oficines de treball i la xarxa d'impulsors, fet que ha permès derivar els joves a les polítiques que més s'adequaven a les seves necessitats.

Així, les principals actuacions i programes en què han participat els joves han estat:

- Accions d'orientació i suport en la recerca de feina
- Programes de segona oportunitat
- Formació professionalitzadora
- Programes integrals que combinen orientació, formació i empresa, especialment adaptats als joves
- Programes amb contractació laboral

- Actuacions per a joves amb diversitat
- Actuacions d'emprenedoria, economia social i creació d'empreses
- Programa Singulars, incloent-hi actuacions innovadores i creatives

La Garantia Juvenil en el PAPJ 2017-2020

La incorporació de la Garantia Juvenil a Catalunya com a una iniciativa transversal per al període 2017-2020 encaixa amb els plantejaments estratègics del PAPJ.

En primer lloc, el PAPJ 2017-2020 té establertes com a prioritats principals la reducció de l'abandonament escolar prematur, el retorn al sistema educatiu dels joves, la promoció de la inserció laboral i l'emprenedoria juvenil i la reducció de la pobresa i el risc d'exclusió d'aquest col·lectiu.

Tal com s'ha assenyalat en el repte 2, aquestes prioritats també es corresponen amb el marc estratègic i la resta d'eines de planificació existents en l'àmbit de la Generalitat que aborden aquest àmbit, com l'Estratègia Catalunya (ECAT) 2020; el Pla general d'ocupació de Catalunya – Estratègia catalana per a l'ocupació (ECO) 2012-2020; el Programa operatiu de Catalunya del Fons Social Europeu 2014-2020; el Pacte nacional per a la indústria; el Pla de desenvolupament de polítiques d'ocupació de Catalunya 2017-2018 (PDPO), i les Bases per a l'estratègia d'ocupació juvenil a Catalunya. Garantia Juvenil 2014-2020.

Malgrat que el suport des de les institucions comunitàries al desplegament de la Garantia Juvenil als estats membres per als pròxims anys està en procés de definició (sembla que s'ampliarà l'import previst per al proper període fins a 1.200 milions d'euros) el PAPJ 2017-2020 inclou la Garantia Juvenil com una iniciativa transversal que cal seguir desplegant durant el seu període de vigència.

Més enllà del finançament europeu previst, el PAPJ considera la Garantia Juvenil com el paraigua que ha de permetre definir, vertebrar i coordinar totes les mesures per a l'orientació, la formació, la inserció laboral i la inclusió social de les persones joves. Per això, el PAPJ creu que aquesta iniciativa ha de possibilitar les accions següents:

- Seguir impulsant i incentivant un canvi important en la situació de moltes persones joves i permetre fer front a alguns dels importants reptes que el mateix Govern s'ha plantejat (abandonament prematur, reducció de l'atur juvenil, augment de l'ocupació i de l'emprenedoria).

- Articular de forma conjunta les actuacions per encarar els aspectes ja assenyalats: elevat abandonament escolar, atur juvenil, recursos adaptats a cada situació de la població NOEF, pobresa i inclusió juvenil.
- Incorporar els aprenentatges entorn de la Garantia Juvenil, les noves metodologies i els programes innovadors provats, com a elements que han de configurar les polítiques actives d'ocupació per a joves a Catalunya.

El desplegament a Catalunya de la Garantia Juvenil ha donat lloc a un model propi d'intervenció, que conté un seguit d'aspectes innovadors:

- El disseny de la Garantia Juvenil ha estat un procés participat amb els diferents agents socials (patronals i sindicats), però també amb la participació de representants de les entitats juvenils (especialment a través del CNJC).
- L'articulació de la Garantia Juvenil dins del Govern de la Generalitat ha partit del diàleg i del treball interdepartamental amb els diferents departaments implicats i amb una estreta col·laboració entre el SOC i la Direcció General de Joventut.
- La implementació de programes de Garantia Juvenil s'ha dut a terme en col·laboració entre les promocions econòmiques i les àrees de Joventut dels ens locals.
- L'estratègia per arribar als joves susceptibles de ser beneficiaris de la Garantia Juvenil ha estat un fet diferencial quant a la proactivitat a desenvolupar accions i programes per incentivar i dinamitzar la inscripció d'aquests joves.
- El desplegament de la xarxa d'impulsors arreu del territori i la seva presència als equipaments de Joventut de la XNEJ ha estat un instrument fonamental per al treball interdepartamental i interinstitucional i ha posat de manifest els beneficis i la importància del treball transversal en favor de les persones joves.
- La incorporació de la innovació en el disseny de programes ha donat forma a actuacions innovadores, creatives i diferents, ja sigui pel sector en què s'ha dut a terme, per les combinacions de les actuacions o per les metodologies utilitzades.
- L'adaptació dels programes a la realitat de cada territori i a les necessitats de cada territori (sectors econòmics que cal potenciar o perfils que cal atendre).

- La creació de programes adreçats a cadascun dels perfils NOEF en la recerca d'evitar buits i no deixar cap col·lectiu sense recurs específic (des dels joves en situació de més vulnerabilitat fins als joves amb titulacions superiors).
- El foment de les col·laboracions publico-privades per al desplegament de programes, fet que ha permès desplegar una oferta integrada, molt més completa i que aprofita les experteses de cada una de les institucions i organitzacions (UTE).
- La participació activa de les entitats socials especialitzades, dels ens locals i el sector empresarial en el desplegament, com a garantia d'èxit per la seva vertebració en el territori i per la seva expertesa en la intervenció amb el col·lectiu o en l'àmbit de cada programa.

Per aquesta raó, el PAPJ 2017-2020 pretén seguir impulsant aquest model d'implantació de la Garantia Juvenil i de treball amb les persones joves, ja que també incideix en aspectes estructurals del sistema d'orientació, de formació i d'inserció laboral de les persones i permet transformar-los.

Projecció, mobilitat internacional i foment del retorn

Aquesta iniciativa transversal fa referència a totes les mesures i actuacions incloses en el PAPJ 2017-2020 que tenen els objectius següents:

- Afavorir la projecció i la mobilitat internacional volguda de les persones joves i de les entitats juvenils.
- Acompanyar en els processos migratoris a l'estranger, especialment l'emigració no volguda per motius laborals, per tal de promoure'n i facilitar-ne el retorn.

Respecte al primer aspecte, el PAPJ 2017-2020 pretén **incentivar la mobilitat volguda i la projecció internacional**, entenent que aporten noves perspectives i aprenentatges a les persones joves i que els doten d'experiències vitals, de competències transversals (i específiques) i que els seran de molta utilitat per a la realització del seu projecte de vida.

En aquest sentit, aquesta iniciativa inclou diverses actuacions i programes que els donen la possibilitat d'adquirir aquestes experiències i que incorpora també mesures per acompanyar aquests processos i assegurar que es fan amb garanties.

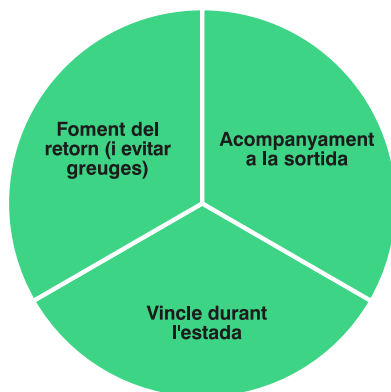
D'una banda, conté mesures orientades a afavorir la presència i la projecció de les entitats juvenils en els organismes i xarxes internacionals, com una forma per incidir i participar en la presa de decisions que les afecten en l'àmbit europeu i internacional, i, també, com una eina per a l'intercanvi de bones pràctiques i l'aprenentatge a través de les experiències amb entitats i joves d'altres països.

De l'altra, hi ha mesures orientades a facilitar la mobilitat internacional volguda de les persones joves, sigui a través d'experiències de voluntariat internacional, per a la realització de part dels estudis superiors, per dur a terme pràctiques o projectes professionalitzadors vinculats als seus estudis o per realitzar estades a l'exterior vinculades a la recerca.

Val a dir que el PAPJ 2017-2020 preveu que la XNEJ pugui ser, en aquest sentit, una eina al servei de les persones joves per acompanyar-les en aquests temes de mobilitat internacional.

Respecte al segon objectiu, una de les prioritats que incorpora el PAPJ és treballar per **fomentar el retorn dels joves catalans emigrats recentment a l'estranger per motius laborals**. Aquest fenomen no és nou, però s'ha accentuat els darrers anys, en gran mesura com a conseqüència de la crisi econòmica i de l'empitjorament de la situació laboral a Catalunya. Aquesta iniciativa incorpora mesures per fer el seguiment del fenomen de l'emigració juvenil no volguda i desplegar mesures per facilitar el retorn d'aquests joves. Aquest plantejament es concretarà amb un recull de mesures de foment del retorn que s'hauran de desplegar durant el període de vigència del PAPJ 2017-2020.

Aquest recull abordarà les tres fases de la mobilitat i la necessitat d'actuació en cada moment:

A més, haurà de contenir les mesures que hi ha a continuació:

- Mesures d'acompanyament en la sortida, per assegurar que l'emigració es produeix amb garanties i amb coneixement.
- Mesures per reforçar els vincles amb els catalans residents a l'estranger (perquè mantenir-hi vincles i oferir-los serveis és important per a un eventual retorn posterior).
- Mesures d'estímul, per fomentar el retorn dels joves que són fora.
- Mesures d'acompanyament durant el procés de retorn.
- Mesures de suport als joves que han tornat recentment.

Cal dir que per a la implementació d'aquesta iniciativa es parteix de dues eines fonamentals, que formaran també part del recull de mesures: el portal Moncat i el Registre de catalans i catalanes a l'exterior.

Per al desplegament de les mesures necessàries, aquesta iniciativa preveu els punts següents:

- Impulsar noves actuacions per omplir els buits d'intervenció i les necessitats no cobertes en qualsevol de les fases de la migració.
- Reforçar els vincles i les eines de contacte amb els catalans residents a l'estranger.
- Posar la XNEJ al servei de les tres fases de la migració jove: per acompanyar els joves abans de marxar, durant l'estada i per al retorn.
- Treballar per la supressió de traves administratives i greuges comparatius.
- Potenciar tots els instruments i recursos existents que poden contribuir (de forma més directa o més indirecta) a fomentar el retorn.
- Dissenyar instruments i incentius nous que afavoreixin el retorn.
- Assessorar de manera personalitzada les persones joves que es plantegen tornar.
- Acompanyar les persones joves que han tornat recentment.

La Cartera de serveis en matèria de joventut

Una de les principals novetats que incorpora el PAPJ 2017-2020 és el disseny i la posada en marxa durant el període de vigència del pla d'una **cartera de serveis en matèria de joventut**. Una cartera que ha d'ordenar i sistematitzar la informació sobre els programes adreçats a les persones joves i que ha de facilitar el seu accés i el seu ús.

Aquesta cartera de serveis inclourà:

- Els programes i serveis de tota l'Administració de la Generalitat adreçats al col·lectiu jove i a les entitats juvenils o al moviment juvenil organitzat, en les seves diverses formes i expressions.
- Els programes i serveis de tota l'Administració de la Generalitat adreçats als professionals de joventut o que treballen amb joves i als serveis o equipaments en l'àmbit local adreçats a joves.

Aquesta cartera oferirà diferents tipologies de serveis o eines per al col·lectiu juvenil o per a la intervenció i el treball amb joves:

- Recursos d'informació
- Recursos de formació i capacitació
- Serveis d'assessorament i acompanyament
- Projectes i programes concrets (per àmbits temàtics, col·lectius específics, etc.)
- Suport econòmic i finançament.
- Eines de sensibilització, conscienciació o difusió.
- Xarxes de treball i d'equipaments.

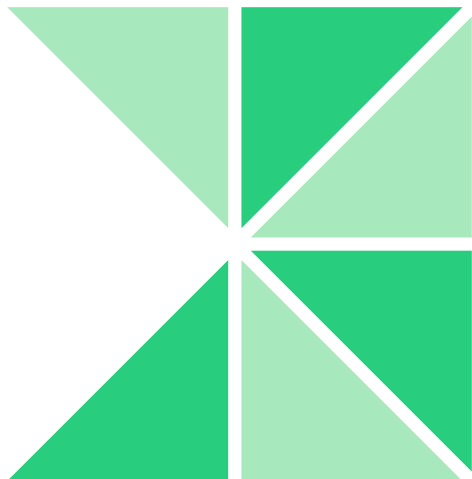
A més a més, aquesta cartera ha de permetre els objectius següents:

- Sistematitzar la informació entorn dels programes i serveis existents per al col·lectiu jove i per als professionals que hi treballen.
- Detectar duplicitats i evitar solapaments en la intervenció.
- Millorar la coordinació, el treball en xarxa i la comunicació entre els serveis existents.

- Millorar la qualitat de la intervenció i l'atenció al col·lectiu juvenil, establint paràmetres comuns per al treball amb joves i professionals.
- Generar sinergies entre els serveis i equipaments existents.
- Detectar buits i necessitats no cobertes.
- Millorar l'impacte de la intervenció en matèria de joventut.

La cartera continuarà recursos en els diferents àmbits i esferes que formen la vida de les persones joves. Tindrà, per tant, un contingut molt ampli, alineat amb els principals àmbits del PAPJ (educació, treball, habitatge, cultura, participació, salut, igualtat, violències, etc.).

A més, es dissenyarà per esdevenir una eina útil, accessible per a les persones joves i per als professionals que treballen amb el col·lectiu jove i lligada a les eines TIC de joventut.

6. SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PAPJ 2017-2020

L'avaluació del Pla d'actuació de polítiques de joventut 2017-2020, com que és un dels instruments de desplegament del Pla nacional de joventut de Catalunya 2020, està vinculada als processos i òrgans del mateix PNJCat.

Concretament, es duran a terme les accions que s'esmenten en els apartats següents, orientades al seguiment i l'avaluació del PAPJ 2017-2020.

6.1. Seguiment quantitatiu anual

Evolució de la situació de les persones joves

Es durà a terme un seguiment anual de les necessitats juvenils, que ha de contribuir a orientar les intervencions contrastant aquestes necessitats amb les anàlisis que es desprendran del punt posterior. Les eines concretes de què es disposa per realitzar aquesta anàlisi són:

- Sistema d'indicadors de realitat juvenil (Sljove), de l'Observatori Català de la Joventut, que conté més de 100 indicadors de diverses fonts i aporta informació periòdica de la situació de les persones joves en tots els àmbits del PAPJ 2017-2020: educació, treball, emancipació, dades demogràfiques, vulnerabilitat i pobresa, etc.
- Enquesta a la joventut de Catalunya 2017: resultats generals i anàlisi a mida sobre els reptes i prioritats d'intervenció del PNJCat.
- Altres estudis que puguin impulsar-se durant el PAPJ o recerques d'altres departaments o institucions que aportin informació sobre la situació de la població jove.

Programes anuals del PAPJ 2017-2020

Es durà a terme un seguiment detallat de cada programa anual durant el període del PAPJ 2017-2020. Durant el primer trimestre de cada any de vigència es farà la recollida de dades de les actuacions i programes executats pels departaments en matèria de joventut de l'any anterior. I, al mateix temps, també se sol·licitaran als departaments les mesures previstes per al nou programa anual en curs.

Aquest seguiment entre previsió i execució permetrà analitzar les diferències existents, detectar noves actuacions incorporades i conèixer les casuístiques i dificultats per al desplegament dels programes en matèria de joventut dels departaments.

En ambdós casos, tant pel que fa a la previsió del programa anual com a la seva execució final, es recolliran un seguit d'indicadors i d'informacions rellevants, concretament:

- Descripció i caracterització de les polítiques de joventut desplegades (tipus de polítiques, abast, cobertura, assignació pressupostària, execució pressupostària, activitats associades, etc.) atenent els continguts i compromisos establerts en el PAPJ 2017-2020.
- Seguiment pressupostari de les actuacions contingudes en el PAPJ 2017-2020 en termes de resultats i activitats.
- Detecció dels departaments o unitats que són clau en el desplegament de les polítiques adreçades a joves.
- Detecció de noves oportunitats i necessitats d'intervenció per a la incorporació de noves mesures.

Durant el desplegament del PAPJ 2017-2020 es posarà en marxa una aplicació web que permetrà una recollida de dades molt més sistemàtica, fiable i exhaustiva. A més a més, aquesta aplicació permetrà dur a terme anàlisis més sofisticades entorn de la informació recollida i ajudaran a orientar millor la intervenció. També, durant el desplegament del PAPJ 2017-2020 s'aniran consensuant i incorporant paràmetres per millorar la recollida de dades i homogeneïtzar la informació recollida, per ajustar-la millor a la realitat de les polítiques desplegades (nivells d'agregació i abast de les actuacions, tipologia de recursos esmerçats, etc.).

Més enllà del seguiment d'indicadors sobre el conjunt de polítiques, es planteja la selecció d'actuacions i programes, continguts en el PAPJ 2017-2020, que resultin rellevants per ser avaluats amb més profunditat en termes econòmics, de resultats i d'impacte. La selecció d'aquestes avaluacions es durà a terme en el marc de la Comissió Interdepartamental de Polítiques de Joventut, amb la validació del Consell Rector del PNJCat.

6.2. Seguiment qualitatiu

Les funcions dels departaments en matèria de joventut

Un altre focus analític és el seguiment i l'anàlisi de les funcions de suport i coordinació dels departaments de la Generalitat, així com la valoració del funcionament de les eines de desplegament del Projecte Govern previstes al PNJCat (comissió interdepartamental i els grups de treball interdepartamentals que estiguin en funcionament en cada moment).

Aquesta valoració es recollirà i es durà a terme qualitativament i es posarà en comú en el marc de la comissió interdepartamental, per tal d'incorporar les millores o els aprenentatges que siguin oportuns.

6.3. Rendició de comptes

El seguiment i avaluació del PAPJ 2017-2020 es durà a terme de manera periòdica (anualment) i en acabar la seva vigència.

Un cop finalitzat el desplegament de cada programa anual, en un termini de tres mesos es presentarà el recull i l'anàlisi de les dades anteriorment assenyalades a la Comissió Interdepartamental de Polítiques de Joventut per a la seva valoració.

En el marc d'aquesta comissió, i completat amb el treball bilateral i multilateral de la Direcció General de Joventut amb els departaments (a través dels grups interdepartamentals), es durà a terme la concreció del programa anual següent dins del PAPJ 2017-2020, que incorporarà els aspectes assenyalats (adequació a les necessitats, cobertura, resultats, etc.).

En aquesta concreció es tindran en compte els resultats dels diagnòstics més recents sobre la situació de les persones joves. Al mateix temps, es vetllarà per incloure les demandes i les necessitats que sorgeixin fruit de la implementació dels altres dos plans d'actuació: el Pla d'actuació territorial 2017-2020 i el Pla d'actuació jove 2017-2020.

El programa anual del PAPJ 2017-2020 es presentarà, també, al Consell Rector del PNJCat per a la seva valoració, com a òrgan de govern del PNJCat, a més a més serà aprovat per la Comissió Interdepartamental de Polítiques de Joventut.

El resultat d'aquest seguiment anual, tant quantitatiu com qualitatiu, de cada un dels programes anuals, donarà lloc a un informe descriptiu, que es presentarà als òrgans esmentats i que també es posarà a disposició pública, com a mesures de transparència.

En finalitzar el període de desplegament del PAPJ 2017-2020 es durà a terme una avaluació global de tot el període d'implementació del pla d'actuació, analitzant de manera integrada tota la informació quantitativa i qualitativa disponible.

7. PROGRAMA ANUAL ACTUACIONES 2017

7.1. Tipologia d'actuacions i mesures

El PAPJ 2017-2020 incorpora un **programa anual**, en aquest cas el corresponent al 2017, amb les actuacions concretes en matèria de joventut que desplegaran els departaments de la Generalitat per a l'assoliment dels objectius plantejats al PAPJ 2017-2020, així com les actuacions específiques relatives a les iniciatives transversals i a l'eix instrumental de suport.

En el moment actual, el **programa anual d'actuacions del 2017** compta amb **529 actuacions** i un pressupost previst de **284.561.446,70 euros**, distribuït al llarg dels diferents reptes i objectius que pretén assolir el PAPJ 2017-2020, així com de l'eix instrumental de suport i les iniciatives transversals.

A més a més, el programa anual d'actuacions del 2017 té la voluntat de ser una eina de caràcter **dinàmic** i s'anirà modificant per tal d'incloure les actuacions encara no prou definides en el moment de la redacció de l'actual programa anual, o bé per donar resposta a determinades necessitats que puguin aflorar durant el desplegament del programa.

El PAPJ 2017-2020 es planteja tot un seguit de prioritats per fer front a les necessitats i els fenòmens que afecten el col·lectiu juvenil. Per fer-ho, però, el pla ha d'incorporar mesures estructurals i conjunturals que abordin les diferents situacions i àmbits de la vida de les persones joves (educatiu, laboral, domiciliari, sanitari, cultural, participatiu, inclusiu, etc.) d'una manera integral, construint respostes a curt, a mitjà termini i a llarg termini.

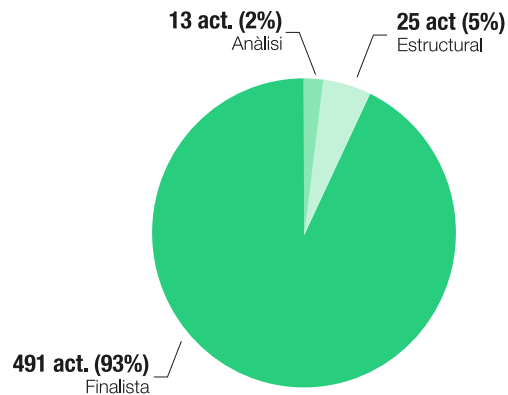
Per aquesta raó, el programa anual del 2017 inclou diferents tipus d'actuacions i mesures per fer efectiu l'avenç i l'acompliment dels reptes i objectius que es planteja el pla. Les mesures i actuacions que conté es poden classificar en tres tipologies:

→ **Les actuacions, programes o serveis de caràcter finalista**, és a dir, que tenen una població diana destinatària. Les principals poblacions diana o participants a qui s'adrecen les mesures que conté el programa anual són:

- Població juvenil: principalment de 16 a 29 anys, excepte en determinades matèries, tal com estableix la Llei 33/2010, de polítiques de joventut:
 - En les polítiques educatives i de promoció de la salut, en què s'inclou l'alumnat d'educació secundària obligatòria i postobligatòria.
 - En les polítiques d'habitatge i d'emancipació domiciliari, en què la població jove destinatària arriba fins als 35 anys.

- En les polítiques d'incorporació de joves al sector agrari, que s'adrecen a les persones de fins a 40 anys.
 - Població generalista (en què una part important de la població diana o dels destinataris són joves).
 - Professionals que treballen amb joves (professionals de joventut, docents, orientadors/es, professionals de la salut, etc.).
 - Entitats juvenils o entitats de serveis a la joventut.
 - Centres educatius i universitats.
- **Les actuacions de caràcter estructural**, com creació d'òrgans, elaboració de normatives o regulacions que afecten el col·lectiu juvenil o que hi tenen incidència (creació d'un espai de concertació sobre ocupació juvenil, decrets de regulació d'instal·lacions juvenils, etc.).
- **Les actuacions d'anàlisi o recerca** (estudis i investigacions) **sobre el col·lectiu juvenil o que hi tenen incidència**.

TIPOLOGIA D'ACTUACIONS

Font: elaboració pròpia

Com queda palès en el gràfic, gran part de totes les actuacions del programa del 2017 són de caràcter finalista (93%). Val a dir que, de les 491 actuacions finalistes, 253 (el 51,52%) són adreçades específicament als joves.

7.2. Tipologia de recursos

Enguany, les actuacions de caràcter estructural representen el 5% del total, mentre que les actuacions d'anàlisi i promoció de la recerca, el 2%.

Respecte a la tipologia dels recursos esmerçats, cal assenyalar que la majoria de la despesa del programa anual es concentra en les actuacions finalistes, mentre que el percentatge de despesa associada a les actuacions d'anàlisi o estructurals és residual. Això vol dir que aquestes dues tipologies d'actuacions es despleguen, bàsicament, amb cost funcional.

Un dels aspectes rellevants per entendre l'abast del PAPJ 2017-2020 i dels seus programes anuals és la tipologia de recursos que s'hi destinen i com es comptabilitzen.

En aquest cas, el programa anual del 2017 diferencia entre dos tipus de recursos:

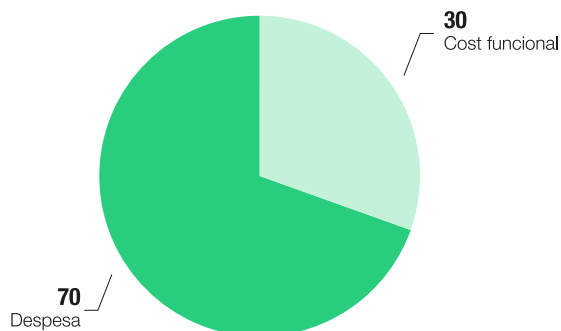
- **Despesa**, entesa com a despesa corrent no inclosa en el capítol 1 de personal de l'Administració de la Generalitat.
- **Cost funcional**, que no es quantifica, però que representa un volum important de recursos dedicats al desplegament de projectes i programes adreçats a joves.

Assenyalar les tipologies de recursos esmerçats pretén facilitar l'anàlisi i la interpretació de l'abast de les actuacions incloses en el programa anual.

D'una banda, cal dir que l'assignació de despesa corrent a determinades mesures no significa, necessàriament, que tinguin més impacte o que siguin les de més incidència sobre el col·lectiu juvenil, sinó que, per les seves característiques, necessiten una despesa corrent directament assignada per al seu desenvolupament.

I, en sentit contrari, les mesures que no disposen de despesa assignada no significa que siguin menys importants o que tinguin menys abast. Algunes de les mesures incloses en el programa anual es despleguen únicament amb cost funcional, però, en canvi, afecten un volum de població jove o de destinataris elevat, ja que l'equip de professionals dels departaments que les duen a terme té, també, una dimensió important.

TIPOLOGIA DE RECURSOS. NOMBRE D'ACTUACIONS

Font: elaboració pròpia

Tanmateix, cal assenyalar que més de dos terços de les mesures del programa anual del 2017 es despleguen combinant ambdues tipologies de recursos (despesa corrent i cost funcional), i que, concretament, només 157 actuacions (el 29,7%) s'han executat exclusivament amb cost funcional.

7.3. Anàlisi per departaments implicats

El PAPJ 2017-2020 pretén actuar sobre totes les esferes i dimensions de la vida de les persones joves, i això es veu reflectit en la diversitat de reptes i àmbits materials sobre els quals incideix. A més a més, la transversalitat del col·lectiu juvenil al llarg dels diferents àmbits que són competència de cada departament atorga a les polítiques de joventut un fort caràcter interdepartamental.

Per aquesta raó, la implicació i la col·laboració des dels diferents departaments de la Generalitat de Catalunya és fonamental en la concreció dels programes anuals, ja que són protagonistes i impulsors de moltes de les actuacions adreçades al col·lectiu juvenil o actuen sobre fenòmens socials que tenen especial incidència en aquest col·lectiu.

Concretament, el programa anual del 2017 es desenvolupa a partir de l'acció dels 13 departaments de la Generalitat de Catalunya. Les actuacions incloses són impulsades des dels departaments competents en la matèria i la Direcció General de Joventut, i moltes es despleguen de manera interdepartamental i en col·laboració amb altres institucions i agents públics o privats (vegeu detall de les actuacions a l'annex al PAPJ 2017-2020).

A continuació, es mostra un quadre amb una síntesi de l'aportació que cada departament fa al programa anual del 2017. S'hi mostra el pressupost aportat i el nombre d'actuacions que cada un lidera.

DEPARTAMENT	PRESSUPOST 2017	ACTUACIONS
DGJ/ACJ	14.565.952,84 €	160
Treball, Afers Socials i Famílies	121.920.231,52 €	87
Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència	651.971,97 €	25
Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació	13.430.041,33 €	16
Cultura	1.368.690,06 €	57
Empresa i Competitivitat	35.228.802,19 €	23
Ensenyament	30.721.228,79 €	35
Governació, Administracions Públiques i Habitatge	14.724.070,00 €	13
Interior	319.248,16 €	18
Justícia	19.297.939,82 €	6
Presidència	11.215.863,21 €	38
Salut	7.033.824,45 €	38
Territori i Sostenibilitat	14.083.582,35 €	7
Vicepresidència i d'Economia i Hisenda		6
Total	284.561.446,69 €	529

7.4. Anàlisi per reptes, eix instrumental i iniciatives transversals

A continuació es mostra la distribució del programa anual d'actuacions del 2017 segons els reptes del PAPJ 2017-2020, el seu eix instrumental i les iniciatives transversals.

En coherència amb les prioritats del PAPJ 2017-2020, els dos primers reptes concentren més del 67% del pressupost i quasi un terç de les mesures i actuacions del programa anual. Es tracta dels reptes que aborden dos dels aspectes fonamentals per a la realització del projecte de vida de les persones joves: l'èxit en la trajectòria educativa i laboral de les persones joves.

RECALL D'ACTUACIONS DEL PROGRAMA ANUAL	PRESSUPOST 2017	NRE. D'ACTUACIONS
Repte 1: aconseguir l'èxit en la trajectòria educativa de les persones joves	19.500.751,40 €	74
Repte 2: aconseguir l'èxit en la trajectòria laboral de les persones joves	163.110.979,39 €	90
Repte 3: aconseguir l'èxit en la transició domiciliària de les persones joves	19.309.997,88 €	18
Repte 4: promoure una vida saludable de les persones joves	17.186.980,71 €	75
Repte 5: avançar cap a la corresponsabilitat, l'apoderament i la participació de les persones joves en l'àmbit col·lectiu	7.035.831,71 €	49
Repte 6: universalitzar la cultura entre la població juvenil. Treballar perquè l'oferta cultural respongui als objectius educatius i socialment cohesionadors	2.283.850,06 €	74
Repte 7: avançar cap a un nou model de país i de societat cohesionada, vertebrada territorialment, sostenible, inclusiva i innovadora en les formes d'organització col·lectiva	48.119.296,27 €	91
EI Eix instrumental		
IT Iniciativa transversal	5.426.059,00 €	48
Total general	2.587.700,00 €	10
	284.561.446,42 €	529

El repte amb més volum d'actuacions (91), juntament amb el repte 2, i amb el pressupost més elevat després d'aquest repte, és el repte 7 (amb prop de 35 milions d'euros, que representa gairebé el 13% del pressupost del programa anual). Aquest fet s'alinea amb les prioritats assenyalades pel PAPJ 2017-2020, ja que és el repte que inclou totes les actuacions orientades a la inclusió del col·lectiu jove, a la cohesió social, així com a l'abordatge de les situacions de vulnerabilitat que afecten el col·lectiu juvenil.

Dos reptes que tenen un pressupost similar són el repte 3 (amb més de 19 milions d'euros), centrat en l'emancipació domicilià-

ria de les persones joves, i el repte 4, destinat a la promoció de la salut jove (amb més de 17 milions). Ambdós es troben en un nivell similar, des del punt de vista de la despesa, al repte 1, centrat en la trajectòria educativa del jove (amb més de 19 milions i mig). Així doncs, cadascun d'aquests reptes (repte 1: educació, repte 3: habitatge i repte 4: salut) representen, respectivament, el 7% del pressupost, comptabilitzant-ne la despesa corrent.

Val a dir que la majoria dels reptes contenen un volum d'actuacions similars, que oscil·la entre les 75 i les 90 mesures. Això vol dir que cada un integra, aproximadament, un 15% de les actuacions del programa. Només el repte 5, centrat en la salut jove, i l'eix instrumental de suport, que té com a objectiu donar suport i facilitar el desplegament de les polítiques de joventut, contenen una cinquantena d'actuacions i mesures en cada cas i representen, cada un, el 9% de les actuacions del programa.

Tanmateix, el repte 3, centrat en l'habitatge, i les iniciatives transversals, inclouen un volum d'actuacions més baix (18 i 10, respectivament). Això es deu que les actuacions contingudes en el programa anual no tenen el mateix nivell d'agregació o abast. D'aquesta manera, trobem actuacions de gran cobertura que tenen un volum força important de població destinatària i d'altres que, tot i estar comptabilitzades també com a una actuació, tenen un abast o una cobertura força més baixa. Malgrat que durant la recollida d'actuacions s'ha treballat per homogeneïtzar els criteris i paràmetres de les actuacions que configuren el programa, és un treball que encara està en procés. A més a més, s'ha prioritzat poder reflectir les mesures previstes pels departaments en matèria de joventut, més enllà de la mida o l'abast.

El nombre d'actuacions pot modificar-se durant l'any en curs a partir de la concreció d'actuacions encara no posades en marxa en el moment de la recollida de dades del programa anual o de la incorporació de noves actuacions per fer front als fenòmens o necessitats que sorgeixin durant la implementació.

La presentació detallada de les 529 actuacions que componen el programa anual del 2017 (descripció, destinataris, tipologia d'actuacions, pressupost, agents implicats, entre d'altres) es troba a l'annex del PAPJ 2017-2020.